

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ნინო მჭედლიშვილი

პროსტიტუცია კონსტიტუციის მიღმა, ქუჩის სექს მუშაკი ქალების
პრობლემები და საჭიროებები

სოციალური მუშაობის სამაგისტრო პროგრამა

სამაგისტრო ნაშრომი შესრულებულია სოციალურ მუშაობაში მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: ზურაბ ტატანაშვილი

მოწვეული პროფესორი, MD, MSW, PhDc

თბილისი

2017

აბსტრაქტი

საქართველოში პროსტიტუცია, როგორც მოვლენა არსებობს, თუმცა რთული წარმოსადგენია რა კონტროლის მექანიზმებს შემოიღებს ევროპული განვითარების გზაზე მდგარი სახელმწიფო მომავალში ამ საკითხის ეფექტური რეგულირების მიზნით. დღეისათვის, პროსტიტუცია საქართველოში არ არის ლეგალური (ლეგალიზებული), თუმცა, თუ გავითვალისწინებთ, რომ ამ საქმიანობაში ჩართული ადამიანები უკვე გარკვეული სპეციფიური მახასიათებლების მცირე სოციუმს წარმოადგენენ, ჩნდება მოთხოვნა ამ ჯგუფთან სოციალური მუშაობა წარიმართოს, ღრმად შესწავლილი იქნას ის გარემოებები და პირობები, რომლებიც უბიძგებენ ადამიანებს ჩაერთონ ამ საქმიანობაში, აგრეთვე დახმარება გაეწიოს ცალკეულ ინდივიდებს რესოციალიზაციის პროცესში.

დღეისათვის საქართველოში და არამარტო საქართველოში ძალოვანი სტრუქტურების უმეტესობა თავიანთ უფლებამოსილებას ბოროტად იყენებენ ქუჩაში მომუშავე სექს მუშაკებთან მიმართებაში, არღვევენ მათ ადამიანურ უფლებებს და ავიწროებენ მათ. გავრცელებული სტერეოტიპებს, ხალხის შეხედულებებს, საზოგადოების მიერ უფულბელყოფას ემატება კიდევ ეს ფაქტი, რომელიც უფრო ართულებს სექს მუშაკების ისედაც რთულ ცხოვრებას. სამწუხაროა ის ფაქტი, რომ 21-ე საუკუნეში კვლავაც ხდება ადამიანის უფლებების შელახვა და ამას არ არეგულირებს რომელიმე ზემდგომი ორგანო. ნაკლებია ინფორმულობის დონე, ამ ადამიანებმა არ იციან თავიანთი უფლებები, რომლებიც „ადამიანთა საყოველთაო დეკლარაცია“-შია გაწერილი. ამ ადამიანთათვის ინფორმულობის დონის ამაღლება არის საწინდარი თავიანთი უფლებების ცოდნისა და შედგომში დაცვისა, რომლის გარეშეც პრობლემა ვერ აღმოიფხვრება და არც არსებული ვითარება გაუმჯობესდება.

თემა მიმოიხილავს პროსტიტუციასთან დაკავშირებულ შემდეგ საკითხებს: პროსტიტუციის ზოგადი ისტორია; პროსტიტუცია თეორიულ ქრილში; რა მნიშვნელობა აქვს პროსტიტუციაში, გენდერს, კლასსა და რასას; პროსტიტუციასთან დაკავშირებული

რისკები, როგორც ჯანდაცვის ასევე ფსიქოლოგიური კუთხით; პროსტიტუცია ტრეფიკინგის შემადგენელი ნაწილი; პროსტიტუცია საქართველოში.

თემაში მონაცემების არსებობის მიზნით ჩატარდა რაოდენობრივი კვლევა 57 სექს-მუშაკ ქალთან თბილისში. კვლევის მიზანს წარმოადგენდა, საქართველოში ქუჩის სექს-მუშაკი ქალის ზოგადი პორტრეტის შექმნა და იმ პრობლემების წარმოჩენა, რაც საინტერესოა სოციალური სამუშაოს ეფექტური წარმოებისთვის.

Abstract

In Georgia, prostitution, as a happening exists and its legal status is figured, but it's not clear which mechanisms of control will the country, going towards European development, implement for efficient regulation of this issue. Nowadays, prostitution is illegal, but if we take in consideration, that people engaged in this work represent little society with some little specific characteristics, emerges the need of social work with these people, need of deep research of the environment and the conditions that impact people to engage in this activity and also need to help some individuals with the resocialisation process.

Sex workers are not put into account by any kind of regulatory law and are rendered defenseless against different power structures within the country. Especially the ones that have a tendency of using their power to regularly break certain social and human laws while interacting with commercial sex workers. It is a saddening fact, that in the 21st century the defense of human rights is still under jeopardy and is not regulated by any kind of higher-up law enforcing body. There is a clear deficit of information within these people, they are not aware of their own rights listed in the "General Declaration Of Humans". Because of this, they are easily tricked into various provocations for the benefit of structures in power. Due to the severity of these facts, the given document explores different, reality-based situations and research, which accurately try to describe the current situation. Raising the level of awareness and keeping these people properly informed about their own rights is the first step to making them self-sufficient in terms of being able to defend their own rights. Without this process it will most likely be impossible to take care of this problem and a very taxing challenge to change the current situation for the better.

The research explores following issues concerning prostitution: General history of the prostitution; Prostitution in theoretical perspective; Approaches of different countries to regulation and control of the prostitution; How important gender, social class and race is in prostitution; Human trafficking and prostitution; Healthcare and phsycological risks of prostitution;

For gaining substantial data, research was held in Tbilisi, in which 57 sex-workers participated. The main goal of the research was to create a general portrait of Georgian street sex-worker and figuring out the problems, vital for efficient social work.

სარჩევი

აბსტრაქტი.....	2
Abstract	4
შესავალი	8
პროსტიტუცია.....	10
§1 პროსტიტუციის ისტორია.....	10
§2. პროსტიტუცია თეორიულ ჭრილში	13
§3. პროსტიტუცია და გენდერი, კლასი, რასა	19
§4. პროსტიტუცია, ტრეფიკინგის შემადგენელი ნაწილი	20
§5. პროსტიტუციასთან დაკავშირებული რისკები.....	23
§6. სექს საქმიანობა ლეგალური პროფესია?	27
§7. პროსტიტუცია და მისი რეგულირება უცხოურ ქვეყნებში.....	30
პროსტიტუცია საქართველოში	35
§1. საქართველოში არსებული სიტუაცია პროსტიტუციასთან მიმართებაში	35
§2. პროსტიტუციის ტიპები საქართველოში	39
კვლევა სექს მუშა ქალებთან საქართველოში	42
კვლევის მეთოდოლოგიის აღწერა	42
კვლევის შედეგები.....	43
რესპოდენტების სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	43
ქორწინება, ოჯახი.....	48
ძალადობა.....	50
საზღვარგარეთ მუშაობის გამოცდილება.....	54
დასკვნები.....	56
რესპოდენტების სოციალურ-დემოგრაფიული მონაცემები	56

ქორწინება, ოჯახი.....	58
ძალადობა.....	58
საზღვარგარეთ მუშაობის გამოცდილება.....	59
დასკვნა/რეკომენდაციები	62
გამოყენებული ლიტერატურა.....	64
დანართი N1.....	66
დანართი N2.....	68
დანართი N3.....	75

შესავალი

საქართველოს სოციალურ მუშაკთა ასოციაციის განმარტებით, სოციალური მუშაობა არის პროფესია, რომელიც ხელს უწყობს ინდივიდების, ჯგუფებისა და საზოგადოების სოციალური ფუნქციონირების ამაღლებას და მიზნად ისახავს ისეთი გარემოებების ჩამოყალიბებას, რომელიც ინდივიდებს, ჯგუფებსა და საზოგადოებას პოტენციალის სრული რეალიზაციის საშუალებას მისცემს (სოციალური სამუშაოს პრაქტიკის საფუძვლები, 2010).

მოცემულ განმარტებებში აღნიშნულია, რომ სოციალური მუშაობა, მისი სხვადასხვა ფორმით, მიმართულია ადამიანსა და გარემოს შორის მრავალფეროვან და კომპლექსურ ურთიერთქმედებაზე. მისი მისიაა, დაეხმაროს თითოეულ ადამიანს, სრულად გამოავლინოს საკუთარი პოტენციალი, ჰქონდეს მრავალფეროვანი ცხოვრება და აიმალოს სოციალური ფუნქციონირება. ეს არის სისტემა, რომელიც აერთიანებს ღირებულებებს, თეორიასა და პრაქტიკას.

სოციალური მუშაობა ყურადღებას ამახვილებს საზოგადოებაში არსებულ ბარიერებსა და უსამართლობაზე. სოციალური მუშაკი რეაგირებას ახდენს კრიზისულ და საგანგებო ვითარებებზე, ასევე, ყოველდღიური ხასიათის პირად და სოციალურ პრობლემებზე.

სოციალური სამუშაოს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფუნქციაა, ხელმისაწვდომი გახადოს საზოგადოების მოწყვლადი ჯგუფები და ძალისხმევა მიმართოს არსებული საჭიროებებისა და მოთხოვნების შესაბამისად ამ ჯგუფების წარმომადგენელთა ცხოვრების ხარისხის ასამაღლებლად.

მოწყვლად ჯგუფებში, ერთერთი, უდავოდ საინტერესო და საქართველოში ჯერ კიდევ ცუდად შესწავლილი კონტინგენტია სექს-მუშაკი ქალები. ეს ჯგუფი ყოველთვის არსებობდა და ქვეყნის განვითარებასთან ერთად სხვადასხვა კონტროლის და

რეგულირების მექანიზმების გავლენის ქვეშ ხდებოდა. თუმცა სოციალური სამუშაო ამ ჯგუფთან სრულ მასშტაბებში არ მიმდინარეობდა.

ქუჩის პროსტიტუცია იყო, არის და რჩება ქვეყნის ერთ-ერთ მთავარ გადაუჭრელ პრობლემად, რომელიც არანაირი კანონის ძალით არ რეგულირდება. რეგულირებადია მხოლოდ ის ქმედებები, როდესაც საქმე ეხება სამართალდამრღვევი პირის მიერ ადამიანის იძულებით პროსტიტუციაში ჩამბას (ტრეფიკინგს), ნებისმიერი სახის ხელშეწყობას (ადგილის და საცხოვრებლის გადაცემას).

ჩემი მიზანია, ნათლად გამოჩნდეს, თუ რა პრობლემების და საჭიროებების წინაშე დგანან სექს-მუშაკი ქალები, ასევე ის, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია სოციალური სამუშაოს სპეციფიურად დაგეგმვა ამ ჯგუფთან მუშაობისას.

პროსტიტუცია

§1 პროსტიტუციის ისტორია

პროსტიტუცია (ლათ. Prostitute – სააშკარაოზე გამოტანა) ნიშნავს სექსუალურ მომსახურების გაწევას გარკვეული გასამრჯელოს საფასურად.

პროსტიტუციას, როგორც ვიცით უძველეს პროფესიას უწოდებენ, ამიტომ ისტორიაში მრავლად გვხვდება პროსტიტუციისა და სხვადასხვა სახელმწიფოებისა თუ საზოგადოებების ურთიერთდამოკიდებულება. ანტიკურ ეპოქაში საზოგადოება პროსტიტუციისადმი შედარებით შემწყნარებელი იყო: საბერძნეთში იყო დოქტრინა, რომლის მიხედვითაც, თუ ახალგაზრდას არ შეეძლო თავისი საცოლის შენახვა, მას შეეძლო გათხოვილ ქალთან სექსუალური ურთიერთობის ქონა. რომში პირდაპირ იყიდებოდა ლიცენზიები, რომლებიც განკუთვნილი იყო მდედრობითი სქესის მონებისათვის. ეს ლიცენზია აძლევდა მათ უფლებას დაკავებულიყვნენ პროსტიტუციით. ასეთ ქალებთან ურთიერთობა არ ისჯებოდა კანონით, მაგრამ აკრძალული იყო მათზე ქორწინება (Иоганн Влох, История Проституции; 1994).

იმპერატორი კალიგულას დროს ვხვდებით სახელმწიფოს მიერ პროსტიტუციის კონტროლის ერთ–ერთ უძველეს ფაქტს ევროპის ტერიტორიაზე. იმპერატორის ბრძანებით, პროსტიტუცია დასაშვები იყო, მაგრამ „მეძავებს“ უნდა გადაეხადათ გადასახადი ხაზინაში, ე.წ. „ერთი ჩახუტების“ ბაჟი. ასევე გატარებული იყო სხვა ზომებიც: ბორდელის გახსნა შეიძლებოდა მხოლოდ ქალაქის კედლებს გარეთ და მათი ოპერირება მხოლოდ ღამის საათებში შეიძლებოდა. ასევე ყველა „მეძავს“ უნდა გაეწყო სპეციალური რეგისტრაცია და უნდა ეტარებინა გამორჩეული სამოსი (Иоганн Влох, История Проституции; 1994).

მკვლევარები პროსტიტუციის ინსტიტუციონალიზაციას ჩვეულებრივ დიქტერიადებს (dictetion) –პირველ საროსკიპოებს უკავშირებენ, რომელიც სოლონმა (ძვ.ბერძენი პოლიტიკოსი, კანონმდებელი, პოეტი) ძვ.წ.ალ მე-6 საუკუნეში დააარსა. დიქტერიადებიდან შემოსული თანხით კი სოლონმა ქალღმერთი აფროდიტეს პატივსაცემად ტაძარი ააგო.

სწორედ აფროდიტეს კულტი წარმოადგენდა პროსტიტუციის კულტს-ამას მისი სხვადასხვა სახელწოდებებიც მოწმობენ. მას უწოდებდნენ «Pandemos» (საჯარო) «Hetaira» ან «orne», «Peribasia», ლათინურად – ««Divaricatrix» – სიტყვა, რომელიც მიუთითებს ავბორცულ ქმედებებზე. შემდეგ მას ეწოდა «Melanis», “სიყვარულის დამის ქალღმერთი”, რადგან მის ტამარს გარს ეკრა უღრანი, დაბურული ტყე, სადაც შეყვებულელები ხელის შეხებით იკვლევდნენ გზას. მას ასევე უწოდებდნენ «Mucheia»- „ადგილების ქალღმერთს”, «Castnia» - “უსირცხვილო კავშირების ქალღმერთს” და ა.შ. ამ ქალღმერთის მლოცველების როლს ასრულებდნენ ქურუმი ქალები, რაც ტაძრის შემოსავლის ზრდას უწყობდა ხელს (Проблемы социальных девиаций, Е.П. Аганова, 2010).

ბერძნებსა და რომაელებში სხეულს საქმიანი ურთიერთობებისას თითქოს სასაქონლო მნიშვნელობა ქონდა. ისტორიული წყაროების მიხედვით, უძველესი ოფიციალური ბორდელები უნდა ყოფილიყო საბერძნეთში. ჩვ. წ. ა.-მდე VII საუკუნეში, საბერძნეთის სახელმწიფო მმართველმა, გადაწყვიტა დაეარსებინა ოფიციალური ბორდელები. რომლის საშუალებითაც მომავალში დიდ შემოსავალს იღებდა. ამ დროისათვის, სექს-მუშაკად მუშაობდნენ ქალები თითქმის ყველა სოციალური ფენიდან. განსაკუთრებით ცნობილები არიან ე.წ. ჰეტერები, რომლებიც საბერძნეთის ისტორიაში მნიშვნელოვან და წარმატებულ მამაკაცებს უყვარდათ. ისტორიიდან ცნობილია რომ, ისინი ასევე უაღრესად განათლებული ქალები იყვნენ (Проблемы социальных девиаций, Е.П. Аганова, 2010).

შუა საუკუნეებში, ადამიანებს ჰქონდათ ამბივალენტური დამოკიდებულება პროსტიტუციის მიმართ. რელიგიურ-მორალურად იგი იყო დაგმობილი, მაგრამ იურიდიულად ნებადართული. გერმანიაში, ისევე როგორც სხვა ევროპულ სახელმწიფოებში გაჩნდა XII- XIII საუკუნეებში ე.წ. ქალთა სახლები-სახელწიფო ხელისუფლების მიერ ორგანიზებული ბორდელები. რომლებსაც გააჩნდა გარკვეული პირობები: კვირას და დასვენების დღეებში იგი უნდა ყოფილიყო დახურული. თუმცა მაინც არსებობდა მსგავსი შეხედულებები, რომ ადამიანები, რომლებიც პროსტიტუციული საქმიანობით იყვნენ დაკავებულნი ეკუთვნოდნენ გარყვნილთა ჯგუფს (Замановская Е.В.

девиантология (психология отклоняющегося поведения).-М.: Издательский центр «Академия», 2003.).

შუა საუკუნეების დასასრულს მოხდა ამ სფეროში დიდი გარდატეხა. კერძოდ, რეფორმაციამ, ინკვიზიციამ და სექსუალური გზით გადამდები დაავადებების გავრცელებამ, შედეგად გამოიღო ის, რომ XV საუკუნიდან რამდენიმე ათეული წლის მანძილზე „მეძავეები“ საზოგადოებისგან გარიყულნი იყვნენ. ისინი იწოდებოდნენ „ემმაკის კარიბჭედ“ და ჯადოქრებად. ეკლესიამ შესთავაზა მათ გამოსავალი, სექს მუშაკებს შეეძლოთ აერჩიათ ცხოვრება მონასტერში, მაგრამ ეს ინდუსტრია მაინც არ მოკვდა, პროსტიტუცია ხდებოდა უკვე მალულად და გასაიდუმლოებულად (“Проблемы профилактики проституции, Отечественный и зарубежный опыт,” 2009).

1901 წელს, აშშ-ში უზენაესმა სასამართლომ შეიმუშავა განსაზღვრება ”ქცევის მანერა ყველა იაფ და სამართლიანად მოაზროვნისთვის”. პროსტიტუცია იყო ამორალური საქციელი, ხოლო ბორდელები ზნედაცემულთა სახლი. პროსტიტუცია არ იყო მიღებული მაღალი ფენის საზოგადოებაში, ეს ფენომენი ყოველთვის ეწინააღმდეგებოდა მათ წესებს (Virgil, January 23, 2017).

პროსტიტუციის კონტროლისა და მასთან ბრძოლის ისტორიაში შეიძლება გამოიყოს სამი მოდელი: პროპიზიციონიზმი (პროსტიტუციის კანონგარეშე გამოცხადება და მასში ჩართული პირების სისხლის სამართლებრივი ან ადმინისტრაციული დევნა), რეგლამენტაცია (პროსტიტუციის კანონიერი კონტროლი) და აბოლიციონიზმი (სამართლებრივი რეგულირებისა და რეგლამენტური კონტროლის გაუქმება) (“Проблемы профилактики проституции, Отечественный и зарубежный опыт,” , 2009).

რაც შეეხება დღევანდელ მდგომარეობას, მსოფლიოში პროსტიტუციის მიმართ დამოკიდებულება, შეიძლება ითქვას, რომ შეცვლილი და ლოიალურია. არსებობს უამრავი ქვეყანა სადაც პროსტიტუცია ლეგალურ სამუშაოს წარმოადგენს. ამასთან ერთად არის ქვეყნები სადაც ის კანონით ისჯება.

§2. პროსტიტუცია თეორიულ ჭრილში

პროსტიტუციის ფულადი (სასაქონლო-ფულადი) არსი (ბუნება) ჩამოაყალიბა ცნობილმა სოციოლოგმა გ. ზიმელმა (1858-1918). ის აღნიშნავდა, რომ პროსტიტუციის ბუნება და ფულის ბუნება ანალოგიურია, რომ მერკანტილური, გასხვისებული ურთიერთობების პირობებში პროსტიტუცია ადამიანთა შორის ურთიერთობების სიმბოლოდ იქცევა. მაგრამ ფულზე დამყარებული ყველა ურთიერთობა გაუცხოებული, გასხვისებული ურთიერთობაა. ეს მთლიანად ეხება სხეულით ვაჭრობასაც. სექსუალური ურთიერთობა ფულის ზეგავლენით, პირადი, ინტიმური ურთიერთობიდან - გასხვისებულ, გაუცხოებულ, მერკანტილურ ურთიერთობად იქცევა. ადამიანის პიროვნება, ინდივიდუალურობა ყიდვა-გაყიდვის, ვაჭრობის საგანი ხდება (“Проблемы профилактики проституции, Отечественный и зарубежный опыт,” , 2009).

კრასნოვი პროსტიტუციას ახასიათებს როგორც „ქალის მიერ საკუთარი სხეულის გაყიდვას ფულზე, მამაკაცის სექსუალური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების სანაცვლოდ.“

ტკაჩევსკის შენიშვნის მიხედვით, უფრო უპრიანი იქნება ვთქვათ „სხეულის არენდით გაცემა“. „გაყიდვა“ და „გაქირავება“ ისეთი ტერმინებია, რომლებიც მრავალ სოციალურ სიტუაციას შეიძლება მოერგოს. მოსყიდვად შეიძლება ჩაითვალოს სხვადასხვა საჩუქრები, ფინანსური უზრუნველყოფა, ქრთამი და ა.შ. უმეტეს შემთხვევებში შეყვარებულებიც ჩუქნიან ერთმანეთს საჩუქრებს. ასევე ქმრები, რომლებიც კარგავენ ცოლისადმი სასიყვარულო გრძნობებს, ხშირ შემთხვევებში აგრძელებენ მათთან ურთიერთობას, ინახავენ მათ და ამასთანავე აქვთ სექსუალური კავშირი. ასევე არსებობს ფინანსურ მოგებაზე გათვლილი ქორწინებებიც.

ესა თუ ის განმარტებები გვაძლევენ საშუალებას, რომ პროსტიტუციაც ისეთივე ურთიერთობად ჩავთვალოთ, როგორებიც არის ყველა სხვა სახის სოციალური ურთიერთობები, რომლებიც ანგარებაზეა (მერკანტილურობაზე) დამყარებული. ისინი კი,

ვისთვისაც ეს საქმიანობა შემოსავლის ძირითადი წყაროა, პროფესიონალურ პროსტიტუციას წარმოადგენენ.

(Работники коммерческого секса / Г.У.Курманова, Л.Н.Башмакова, Е.Н.Бутенко; 2000).

რ. ვარდლოუ განმარტავდა პროსტიტუციას, როგორც „ნებისმიერი სახის უკანონო კავშირს (აქტს) ადამიანებს შორის“. ის უარყოფდა კიდევ ყველა სახის სხვაობას გარყვნილობასა და პროსტიტუციას შორის და „მეძავად“ თვლიდა ყველას, ვინც ანგარებით თუ უანგაროდ, ნებაყოფლობით სწირავს თავის სათნოებას. ერთი აქტი (კავშირი) საკმარისი არაა რათა ქალი „მეძავად“ ვცნოთ; „ქალს პროსტიტუციის დაღს მხოლოდ სექსუალური კავშირის ნებაყოფლობითი განმეორება ასვამს“ (Проблемы социальных девиаций, Е.П. Аганова, 2010).

კიდევ ერთი, იმ დროისთვის დამახასიათებელი განმარტება მოგვცა გერმანელმა მეცნიერმა ბლოხმა თავის ნაშრომში „პროსტიტუციის ისტორია“. მისი აზრით, პროსტიტუცია უკანონო სექსუალური ურთიერთობის ერთ-ერთი ფორმაა, რომელიც განსხვავდება მხოლოდ იმით, რომ ამ დროს ინდივიდი მუდმივად და საჯაროდ, უფრო ხშირად ფულის სანაცვლოდ ეძლევა დიდი რაოდენობით მამაკაცს (Иоганн Влох, История Проституции; 1994).

მაგრამ ამ განმარტებას გააჩნია რამდენიმე ხარვეზი. პირველი ის, რომ იგი გამორიცხავს პირებს, რომლებიც ეწევიან პროფესიონალურ პროსტიტუციას, ანუ მათ, ვისთვისაც პროსტიტუცია უფრო მეორეხარისხოვან საქმიანობას წარმოადგენს. მეორე - ამ თეორიაში მან არ ჩართო, „შემთხვევითი პროსტიტუცია და ცხოვრება კმაყოფაზე“, ანუ ის ქალები, რომლებიც პროსტიტუციას ეწევიან კაცების განსაზღვრულ წრესთან და სანაცვლოდ ღებულობენ მათგან არა ფულს, არამედ საჩუქრებს; მესამეც ის, რომ ეს თეორია გამორიცხავს ასევე საიდუმლო, არარეგლამენტირებულ პროსტიტუციას.

დროთა განმავლობაში ჩამოყალიბდა პროსტიტუციის მეტნაკლებად ზუსტი განმარტება: „სექსუალური ურთიერთობა, ქორწინების გარეშე, რომელიც ხორციელდება

ფულის ან რაიმე სხვა ანაზღაურების მიღებისათვის.“ თანამედროვე სოციოლოგიაში არსებობს შემდგომი დამატება, რომელიც ამბობს, რომე ეს ანაზღაურება „არის ძირითადი ან მნიშვნელოვანი შემოსავლის წყარო იმ ადამიანისათვის, რომელმაც ცხოვრების ეს წესი აირჩია“ (Проблемы социальных девиаций, Е.П. Аганова, 2010).

თანამედროვე სოციოლოგიის თვალთახედვის არედან, პროსტიტუცია ეს არის საზოგადოებრივი მოვლენა, არა მხოლოდ სექს-მუშაკებისა და მათი ქმედებების, ასევე იმ ხერხებისა და ინსტიტუტების (ბორდელები, სუტენიორები (შუამავლები), ალფონსები) დაინტერესებულობის ერთობლიობა, რომელიც ქმნის მოთხოვნას პროსტიტუციაზე და განაპირობებს მის არსებობას (Социальная работа в вопросах и ответах, Е.П. Аганова, 2009).

პროსტიტუციის ყველაზე დამახასიათებელი თვისებებია:

საქმიანობა: კლიენტების სექსუალური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება.

საქმიანობის ტიპი: სისტემატიური პროცესი, სექსუალური ურთიერთობების ფორმით, სხვადასხვა პიროვნებებთან, გრძნობების გარეშე, რომლის მიზანია დააკმაყოფილოს კლიენტის სექსუალური მოთხოვნილებები ნებისმიერი ფორმით;

მოტივი: წინასწარ შეთანხმებული ანაზღაურება, ფულის ან სხვა რაიმე ღირებული ნივთის სახით, რომელიც წარმოადგენს პროსტიტუციაში ჩართული პირის ძირითად ან დამატებით შემოსავლის წყაროს (An Empirical Analysis of Street-Level Prostitution, Steven D. Levitt and Sudhir Alladi Venkatesh, 2007).

ექსპერტები გამოყოფენ პროსტიტუციის ორ ტიპს: 1. აღიარებული (ანუ კონტროლირებადი) და 2. ფარული (უკანონო). პირველ შემთხვევაში, სახელმწიფო ახორციელებს ამ საქმიანობის კონტროლს, იღებს მისგან გადასახადებს და ამ საქმიანობაში ჩართულ პირებს აძლევს ეკონომიკურ და სოციალურ გარანტიებს. უფრო გავრცელებულია მეორე სახესხვაობა, ფარული პროსტიტუცია, რომელსაც არავინ არ აკონტროლებს და ძირითადად ხორციელდება „მიწისქვეშეთში“. ესეთი ფორმა, კანონის მიერ იდევენება

თითქმის ყველა სახელმწიფოში (An Empirical Analysis of Street-Level Prostitution, Steven D. Levitt and Sudhir Alladi Venkatesh, 2007).

დასავლელი ექსპერტები გამოყოფენ სექს მუშაკთა შემდგომ კატეგორიებს:

გოგონები (ბიჭები) გამოძახებით – ისინი ძირითადად მუშაობენ მაღალ ფენაზე, ბიზნესმენებზე, პოლიტიკოსებზე და ა.შ. კონტაქტებს ისინი თავად ამყარებენ კლიენტებთან. არიან ნაკლებად შესამჩნევები, ამიტომ არ ხვდებიან საზოგადოებისა და პოლიციის თვალთახედვის არეში.

საზოგადოებრივი სახლებისა და მასაჟის სალონების გოგონები – ისინი მუშაობენ სუტენიორებზე (შუამავლებზე), მაგრამ მაინც შედარებით დაცულები არიან;

ქუჩის-სექს მუშაკები – ისინი პირდაპირ ამყარებენ კონტაქტებს ქუჩაში, ამიტომ ხშირად ხვდებიან საზოგადოებისა თვალთახედვის არეში და განსაკუთრებით იდეენებიან პოლიციელების მიერ („An Empirical Analysis of Street-Level Prostitution” , Steven D. Levitt and Sudhir Alladi Venkatesh, 2007

თუ განვიხილავთ პროსტიტუციის თანამედროვე სახეს, ისტორიულ ასპექტში განხილვისას დავინახავთ, რომ პროსტიტუციის ზრდა დიდი ქალაქების წარმოქმნასთანაა დაკავშირებული. ეკონომიკური კავშირების გაფართოებამ „ნატურალურ პროდუქტს“ ღირებულება წაართვა და მხოლოდ ფულიდა დარჩა ანაზღაურებისა და სტატუსის უმთავრეს ელემენტად, რომელმაც ჩაანაცვლა ყველანაირი მატერიალური თუ სულიერი ღირებულება. ამ პროცესმა გამოიწვია სექსის გამოყოფა და გასაყიდ ობიექტად გადაქცევა.

პავლიონოვი გამოყოფს პროსტიტუციის განვითარების შემდგომ ფაქტორებს:

- საზოგადოების განვითარების საერთო დონე;
- ადამიანის უშუალო გარემო (ოჯახი, სკოლა, უნივერსიტეტი, სამსახური);
- მემკვიდრეობითობა (ფსიქოფიზიკური, სოციალურ-კულტურული, სოციალური);

- განათლება და აღზრდა, მათ შორის თვითაღზრდა, ადამიანის სოციალური აქტივობები;
- სოციალური სტრუქტურების ქმედითუნარიანობა.

(ПРОСТИТУЦИЯ, Исторический и криминологический аспекты, А.Я.Вилкс, Л.В.Тэсс. 2005).

ძალიან დიდ ზემოქმედებას ახდენს პროსტიტუციის განვითარებაზე გააზრებული თუ გაუაზრებელი პროპაგანდა, რომელიც სხვადასხვა მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში გვხვდება. 2008 წელს ეკატერინბურგში ჩატარებულმა სტატისტიკურმა გამოკითხვამ აჩვენა, რომ გამოკითხულ სექს მუშაკთა 16%-მა ბიძგი მიიღო, კომერციულ სექს მუშაკებზე გადაცემის ყურებისას, 10%-მა მხატვრული ფილმის ყურებისას, ხოლო 7%-მა მხატვრული ლიტერატურის კითხვისას (Социальная работа в вопросах и ответах, Е.П. Аганова, 2009).

ასევე უზარმაზარია ოჯახისა და მას შიგნით არსებული გარემოს გავლენა პროსტიტუციაში ჩართულ პირებზე. როგორც სხვადასხვა სოციოლოგიური გამოკითხვები აჩვენებენ, სექს-მუშაკთა ძალიან დიდი ნაწილი მოდის სწორედ ისეთი ოჯახებიდან სადაც სუფევს ძალადობა მშობლებს შორის, მშობლების მიერ ბავშვებზე (მათ შორის სექსუალური ძალადობაც), ასევე ღალატი და გაყრა. ერთ-ერთი გამოკითხვის შედეგებით, რეპონდენტთა 50%-მა განაცხადა, რომ მათ ოჯახებში მშობლები ბოროტად მოიხმარდნენ ალკოჰოლს, ხოლო 18%-მა განაცხადა რომ პროსტიტუციისკენ მშობლების გაუთავებელმა დამცირებამ და ჩხუბმა უბიძგა (Социальная работа в вопросах и ответах, Е.П. Аганова, 2009).

რაც შეეხება პროსტიტუციის სუბიექტურ ფაქტორებს, მეცნიერები გამოყოფენ ორ ფაქტორს: დაბალი გონებრივი განვითარება და სექსუალური გაუმადრობა. პირველი ტიპის ქალები უბრალოდ ძალიან დაბალ დონეზე დგანან გონებრივი განვითარებით, რის გამოც ისინი ვერ იფიქრებენ ვერანაირ სხვა საშუალებას საკუთარი სხეულით ვაჭრობის გარდა. ისინი ასევე ვერ აცნობიერებენ თუ რას ჩადიან. მეორე ტიპის ქალებს აქვთ გენეტიკური გადახრა, რომელიც შეიძლება გამოწვეული იყოს ნაადრევი პუბერტაციის

დაწყებით, მგრძნობელობის ორგანოების დაქვეითებით, დაბალი გონებრივი განვითარებით და ა.შ. (Замановская Е.В. девиантология (психология отклоняющегося поведения) Издательский центр «Академия», 2003).

პროსტიტუციას ასევე მიიჩნევენ, როგორც დევიაციურ მოვლენას (deviation ლათ. სოციალური ნორმიდან გადახრას ნიშნავს). ჰოვარდ ბეკერი პროსტიტუციას მიიჩნევს, როგორც მორალის სფეროში გადახრად. მისი აზრით, ეს გადახრა მნიშვნელოვან ზარალს აყენებს სოციალურ ურთიერთობებს და საზოგადოებას, როგორც სისტემას. ამიტომ პროსტიტუცია ერთმნიშვნელოვნად კვალიფიცირდება, როგორც დევიაცია, ხოლო ამ შემთხვევაში პიროვნება (სექს-მუშაკი) კვალიფიცირდება როგორც დევიანტი. ასეთი ქცევა კი, ჰოვარდ ბეკერის აზრით მოითხოვს სანქციების გამოყენებას (Проблемы социальных девиаций, Е.П. Аганова, 2010).

§3. პროსტიტუცია და გენდერი, კლასი, რასა

სოციალური მუშაობისთვის მნიშვნელოვან ასპექტს წარმოადგენს, პროსტიტუციაში გენდერი, კლასი და რასა. ამ ჯგუფთან მუშაობის შემთხვევაში სოციალური მუშაკი უნდა ფლობდეს ინფორმაციას ყველა ასპექტზე რაც პროსტიტუციასთან კავშირშია.

მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი სექს-მუშაკი არის დაბალი ასაკის 13-14 წლის, მაინც საშუალო ასაკი მერყეობს 17-24-მდე და რაც არ უნდა შემამფოთებლად ჟღერდეს, მსოფლიოში კომერციულ სექს მუშაკთა 3/4-ს წარმოადგენს 15-18 წლის მოზარდი თინეიჯერები. რაც შეეხება გამომუშავებას, მაქსიმალური გამომუშავება აქვთ დაახლოებით 22 წლის ასაკის სექს-მუშაკებს. ხოლო, ტიპური კლიენტები არიან შუა ხნის მამაკაცები, თეთრკანიანი, დაოჯახებული, ასევე თინეიჯერები და კოლეჯის სტუდენტი ბიჭები სარგებლობენ მათი მომსახურებით (Child prostitution: global health burden, research needs, and interventions; Brian M Willis, Barry S Levy, 2004).

რაც შეეხება სოციალურ კლასს, დაბალი შემოსავლის მქონე ქალები და მამაკაცები უფრო მეტად ხდებიან ამ საქმეში ჩართული. ესენი არიან ადამიანები, ვისაც არ აქვთ განათლება.

რასა მნიშვნელოვანი ფაქტორია პროსტიტუციაში. სოციოლოგი პატრისია ჰილ კოლინსი ამბობს, რომ „აფრიკელი ქალები მოიაზრებიან პოტენციურ სექს-მუშაკებად“. დღესდღეობით შეიძლება ითქვას, რომ პროსტიტუცია ეკონომიკური, პოლიტიკური და სოციალური ექსპლოატაციის გადმონაშთია. 1971 წელს მოხდა რასობრივი ხასიათის დიდი ცვლილება – ხალხი დააპატიმრეს პროსტიტუციისთვის, საროსკიპოების სუტენიორობისთვის და ამორალური მიზნით ქალების ტრანსპორტირებისთვის (Re-Thinking Prostitution Feminism, Sex, and the Self; Bellinda J. Carpenter. 2000).

§4. პროსტიტუცია, ტრეფიკინგის შემადგენელი ნაწილი

თუ პროსტიტუციას სოციალური მუშაობის ჭრილში განვიხილავთ, მთავარ მნიშვნელოვან ასპექტს წარმოადგენს სექს ტრეფიკინგის პრობლემა. სექს ტრეფიკინგი არის ადამიანების შეგროვება, ტრანსპორტირება (იმავე ან სხვა ქვეყანაში), გაცვლა, თავშესაფრის მიცემა და მათი მთავარი მიზანი სწორედ პროსტიტუციაა. სექსუალური ტრეფიკინგის ტიპებს მიეკუთვნება: ტრანსპორტირება, ტრანსფერი, შეფასება, პროსტიტუციაში ჩართული ან/და სხვა ტიპის კომერციულ-სექსუალურ ექსპლუატაციაში ხალხის მიღება (Hands that Heal; 2007).

იმისთვის, რომ გავიგოთ კავშირი სექს საქმიანობასა და ტრეფიკინგს შორის, აუცილებელია, ყურადღება გამახვილდეს ისეთ საკითხებზე, როგორცაა გლობალიზაცია, კულტურა და ეკონომიკა. მაგალითად, ისეთი ეკონომიკური საკითხები, როგორცაა სიღარიბე, ნაკლები განათლება, სამუშაოს შოვნის ნაკლებობა, გენდერული პრობლემები, მოქალაქეობის არქონა, ქალებისა და ბავშვების მოწყვლადობა - ეს ყოველივე მათ ავტომატურად რთავს ნებაყოფლობით სექს ტრეფიკინგში (Hands that Heal; 2007).

იმისთვის რომ გავიგოთ პროსტიტუციის ბუნება, უნდა ვიცოდეთ მასში ჩართული პირების „პორტრეტი“. დემოგრაფიული მახასიათებლები დიდ როლს თამაშობს კომერციულ სექსუალურ ექსპლუატაციაში: სიღარიბე, ახალგაზრდობა, ეთნიკური უმცირესობა, ძალადობრივი გამოცდილება, მცირე ოჯახური მხარდაჭერა და ა.შ. ხოლო ამ სერვისის მომხმარებლები თვლიან, რომ პროსტიტუციაში ჩართული ქალები არიან ურთიერთჩანაცვლებადი. შეიძლება ვთქვათ, რომ მათ აღიქვამენ როგორც „ნივთებს“ (Hands that Heal; 2007).

რაც შეეხება ადგილს, სადაც მიმდინარეობს სექსუალური კომერცია, მიიჩნევა სექსუალური კომერციის ექსპლუატაციისა და დანაშაულის ადგილად. მითუმეტეს იმ ქვეყნებში სადაც პროსტიტუცია კრიმინალიზირებულია. სოციალური მუშაკისთვის და იმ პროფესიის ადამიანებისთვის ვინც მუშაობს ამ ჯგუფთან მნიშვნელოვანია ამ ადგილების

ცოდნა, შემდგომი ინტერვენციის განსახორციელებლად. ასეთი ადგილები მრავლადაა, სადაც ისინი მუშაობენ, მაგალითად, ბარები, ბორდელები, სტრიპტიზ კლუბები, ქუჩები და ა.შ. (Hands that Heal; 2007).

ასევე მნიშვნელოვანია ამ თემაზე მუშაობისას, ჩავწვდეთ „pull“ და „push“ ფაქტორები: მომარაგება და მოთხოვნის პრინციპს. ბიძგის (push) ფაქტორებში შეიძლება ჩავთვალოთ სოციალურ-ეკონომიკური და პერსონალური ფაქტორები, რაც შეეხება მოქაჩვის (pull) ფაქტორებს, ბევრი შეცდენით თანხმდება იმას, რაც არ იცის და შემდგომში არის ექსპლოატაციის მსხვერპლი. ამ ორი ფაქტორის გასაგებად არის მეორე გზაც - მიწოდებისა და მოხმარების საჭიროება. ბიძგის ფაქტორები ძირითადად დაკავშირებულია იმასთან, რომ ადამიანი გახდეს ტრეფიკინგის პოტენციური წყარო. მეორე მხრივ, „pull“ ფაქტორი დაკავშირებულია მოთხოვნასთან. რაც უფრო მეტი პროდუქტია, მით უფრო იაფია იგი (Hands that Heal; 2007).

ძირითად წყაროს, ბიძგ ფაქტორს წარმოადგენს სიღარიბე - ეს არის ტრეფიკინგის ყველზე ფართო სექტორი. ბიძგის ფაქტორებს წარმოადგენს ასევე: მსხვერპლის მოწყვლადობა, ინდივიდუალური ფაქტორები, გენდერი, ქუჩის ბავშვები, ეთნიკური უმცირესობა, ბავშვობის სექსუალური გამოცდილება, ქვრივობა, ობლობა, დევნოლობა, ტყვეობა, სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსი, სიღარიბე, განათლების ნაკლებობა, სამუშაოს ნაკლებობა, პირადობის დოკუმენტის უქონლობა.

რაც შეეხება „pull“ ფაქტორებს აქ შეიძლება გავაერთიანოთ: პირველადი მოთხოვნები-შესაძლებლობის ექსპლუატატორები (ოპორტუნისტი ადამიანები: სამხედროები დიდ მანძილზე მოგზაურები, მძღოლები, ბიზნეს მოგზაურები); ბაზრის მოზარდებით შევსება; პედოფილები და პრეფერენციის მქონე ექსპლუატატორები; ზოგადად მამაკაცთა პრივილეგია; სექს ტურისტები; მეორადი მოთხოვნა-ტრეფიკერები; შუამავლები; ბორდელის მფლობელები; პროსტიტუციაში ჩართული ქალების უფროსები; კრიმინალები; კორუმპირებული საჯარო მოხელეები; მესამეული მოთხოვნა-მედიის მიერ

პროსტიტუციის კულტურის რეკლამირება; კულტურული დამოკიდებულებები მამაკაცის სექსუალურ ლიდერობაზე; კულტურული, რელიგიური ღირებულებით დამოკიდებულებები; კანონების ნაკლებობა; კანონები, რომლებიც ფასილიტაციას უწევენ ტრეფიკინგს; პროსტიტუციის ლეგალიზება; ახალი ტექნოლოგიების გამოყენება (მაგ. ინტერნეტი); სამოქალაქო ომი და არეულობა.

(Hands that Heal; 2007)

§5. პროსტიტუციასთან დაკავშირებული რისკები

პროსტიტუციაში ჩართულ ქალებს ხშირად აწუხებთ პოსტტრავმული სტრესი, დეპრესია, რეპროდუქციული სისტემის მოშლა, სექსუალური გზით გადამდები დაავადებები, ალკოჰოლზე და ნარკოტიკზე დამოკიდებულების პრობლემები. ამ ჯგუფთან მუშაობის შემთხვევაში აუცილებელია სხვა ფაქტორებთან ერთად, სოციალური მუშაკი ფლობდეს ინფორმაციას იმ დაავადებებზე (აივ/შიდსი, სგგდ, ტუბერკულოზი, სხვა) რომელთა რისკიც მაღალია.

ქალები, რომლებიც ჩართულნი არიან სექს ტრეფიკინგში, წარმოადგენენ აივ/შიდსისა და სგგდ მაღალ რისკ ჯგუფს. კვლევებში, რომლებიც შეისწავლიან ინფიცირებულ ადამიანთა რაოდენობას, აღმოჩნდა, რომ ნებისმიერ საკვლევ ჯგუფში, აივ დაავადება ვლინდება იმ ქალებში, რომლებიც პროსტიტუციაში არიან ჩართულნი. აგრეთვე, კვლევებმა აჩვენა, რომ სგგდ-თა არსებობა ქალებსა თუ მამაკაცებში 10-ჯერ ზრდის მათი გავრცელების რისკს (Female sex worker HIV prevention projects: UNAIDS, November, 2000).

ქალები, რომლებიც სექსუალური ექსპლოატაციის მსხვერპლნი გახდნენ და გადიან „მზრუნველობის“ კურსს, გამოკვლეულნი უნდა იქნან აივსა და სგგდ-ებზე. სგგდ-თა ადრეულმა მკურნალობამ შესაძლოა შეამციროს ხანგრძლივი ჯანმრთელობის პრობლემების რისკი ქალებსა და ბავშვებში.

მიუხედავად იმისა, რომ პროსტიტუციის ინდუსტრიაში ჩართულ ქალთა უმრავლესობამ იცის, რომ კონდომის გამოყენება ხელს შეუშლის აივისა და სგგდ-ით ინფიცირებას, მათ ყოველთვის არ აქვთ საშუალება კონდომის გამოყენების, რადგან მათ ამის უფლებას არ აძლევს ექსპლოატატორი. გარდა ამისა, კონდომი არ არის 100%-იანი თავდაცვის საშუალება აივისა და სგგდ-თა გავრცელებისაგან.

ციმერმანმა და მისმა კოლეგებმა დაადგინეს, რომ ტრეფიკინგის დროს კონდომის გამოყენების შესაძლებლობა მერყეობდა 9%-დან (რომელთაც არასდროს ჰქონიათ კონდომის გამოყენების შესაძლებლობა) 37%-მდე (რომელთაც ყოველთვის ჰქონდათ

კონდომის გამოყენების შესაძლებლობა). უმეტესობა ამბობდა, რომ მათი ტრეფიკირების ისტორიის ზოგიერთ მომენტში ისინი იძულებული იყვნენ დაკავებულიყვნენ დაუცველი სექსით, რაც მათ სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებების და მათი თანმდევი გართულებების რისკის ქვეშ აყენებდა (Zimmerman, 2006).

ციმერმანმა და მისმა კოლეგებმა თავიანთი კვლევისას აღმოაჩინეს, რომ გადარჩენილთა 95%-ზე მეტს ჰქონდა ფიზიკური ან სექსუალური ძალადობის გამოცდილება მათი ტყვეობის განმავლობაში. ფიზიკურმა ტრავმამ შესაძლოა გამოიწვიოს ძვლების მოტეხილობა, რამაც - შესაბამისი მოვლის/მკურნალობის არქონის შემთხვევაში, - შეიძლება წარმოშვას ქრონიკული ტკივილი და/ან მუდმივი დაზიანება ძვლების. გადარჩენილთა 1/3-ზე მეტი უჩიოდა ზურგის ტკივილს, მიუხედავად იმისა რომ უკვე სამი თვის გათავისუფლებულები იყვნენ, ხოლო 27% უჩიოდა მოტეხილობის და დაჭიმულობის პრობლემებს, ან ტკივილს კუნთებსა და სახსრებში. სამწუხაროდ არ არსებობს რაიმე მონაცემი სექს ტრეფიკინგისგან გადარჩენილთა გრძელვადიანი კუნთოვან-ძვლოვანი პრობლემების დონის შესახებ (Zimmerman, 2006).

ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს ასევე ალკოჰოლი და ნარკოტიკი სექს ინდუსტრიაში. სოციალურ მუშაკს, რომელიც მუშაობს ამ სფეროში, შესაძლოა დამატებით მოუწიოს მუშაობა ამ ორ მნიშვნელოვან პრობლემაზეც.

ზიანის შემცირების შესწავლაზე დაყრდნობით, პროსტიტუციაში ჩართული ქალების დიდი ნაწილი გამოიყენებს ინექციურ ნარკოტიკებს. მათი რაოდენობა განსხვავდება გეოგრაფიული მდებარეობის მიხედვით, თუმცა ტრეფიკინგის მსხვერპლთა უმეტესობას იძულებით ან ნებით მაინც აქვს მიღებული ნარკოტიკული საშუალება და ალკოჰოლი. არამარტო ნარკოტიკები ახდენს უარყოფით გავლენას, არამედ მისი თანმხლები გვერდითი მოვლენები, როგორცაა ზედოზირება, სასიცოცხლო ორგანოების დაზიანება, ასევე, მაღალია დაავადების მიღების რისკი ექსპლოატატორებისგან, განსაკუთრებით, თუ ისინი

არიან ნარკომომხმარებლები და აივ ინფიცირებულნი (Female sex worker HIV prevention projects: UNAIDS, November, 2000).

ტრეფიკინგს გადარჩენილი პირის ჯანმრთელობის შეფასებისას, ნივთიერებაზე დამოკიდებულება არის მისი ჯანმრთელობის ისტორიის ნაწილი. ამიტომ საჭიროა სოციალურმა მუშაკმა გაარკვიოს არამარტო ნარკოტიკებისა და ალკოჰოლის მოხმარების შესახებ ინფორმაცია, არამედ რა ნარკოტიკულ საშუალებებს მოიხმარდნენ სხვები იმ ტერიტორიაზე, ეს ინფორმაცია მნიშვნელოვანია შეფასებისას (Hands that Heal; 2007).

ნარკოტიკების ავადმოხმარების ნაციონალური ინსტიტუტის (NIDA) მიხედვით, ინტერვენციის პოტენციალი დამოკიდებულია რიგ ფაქტორებზე: ნარკოტიკის ან ალკოჰოლის ტიპი, მოხმარების სიხშირე და რაოდენობა; მოხმარების მიზეზი (მაგალითად, გადარჩენილს უნდა მიეღო ალკოჰოლი მამაკაცთან ერთად სიტუაციიდან გამომდინარე, რელაქსაციისთვის, საძილედ ან სხვა მიზნით); მსხვერპლის ასაკი; ტრეფიკინგში ჩართულობის პერიოდის ხანგრძლივობა; ფიზიკური, ფსიქოლოგიური და სექსუალური ძალადობის გამოცდილების რაოდენობა (NIDA, 2005).

ნარკომომხმარებლებთან და დამოკიდებულების მქონე პირებთან მომუშავე პერსონალი აუცილებლად უნდა იყოს სათანადოდ მომზადებული და გამოცდილი. ცალკეული პრობლემა, ნარკოტიკების მოხმარება და დამოკიდებულებაზე მკურნალობა, არის კომპლექსური. როდესაც ფაქტორები დაკავშირებულია სექს-ტრეფიკინგთან, მკურნალობას უჩნდება დამატებითი გამოწვევები. აქედან გამომდინარე, მზრუნველებად უნდა მოიაზრებოდეს მულტიდისციპლინური გუნდი, რათა კოორდინირება გაუწიოს ყველა იმ ასპექტს, რაც დაკავშირებულია ფსიქიკურ და ფიზიკურ მკურნალობასთან.

სანამ შეირჩევა მკურნალობის შესაფერის ტიპი, რომელიც ხელმისაწვდომია მათ თემში, მანამდე უნდა მოხდეს მეცნიერულად შესწავლილი და გაგებული, ეფექტური მკურნალობის და ინტერვენციის მეთოდების გაცნობა.

www.drugabuse.gov/PODAT/PODAT10.html

ერთ-ერთ მთავარ რისკად ასევე სახელდება, ძალადობა, როგორ ფიზიკური ასევე სექსუალური. სექსუალურ ტრეფიკინგს გადარჩენილებს აქვთ ფიზიკური და სექსუალური ძალადობის მნიშვნელოვანი ზემოქმედება. მაგალითად, ხუთ ქვეყანაში შესწავლილი იქნა პროსტიტუციაში ჩართული 475 მამაკაცი და ქალი, აქედან 73% იყო ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი, 62%-მა აღნიშნა, რომ ისინი გააუპატიურეს იმ პერიოდში, როდესაც პროსტიტუციაში იყვნენ ჩართული (Zimmerman, 2006).

იმის მიხედვით, თუ რამდენად დიდი ხნის განმავლობაში იმყოფებოდნენ მსხვერპლები ტრეფიკინგში, პერიოდი დატყვევებიდან თავის დაღწევამდე, თავშესაფარში მისვლისას მათ შესაძლოა აღმოაჩნდეთ დაზიანებები, რომლებსაც ჭირდება დროული მკურნალობა, რათა არ შეიჭრას ინფექცია. თავშესაფარში მიღებისას მათ უნდა ჩაუტარდეთ ფიზიკური შემოწმება, რათა შესწავლილი იყოს დაზიანებები ან ძველი ტრავმები. ისინი ასევე უნდა გამოიკითხონ ფიზიკური და სექსუალური ძალადობის შესახებ. რადგანაც ეს ძალიან სენსიტიური საკითხებია, სოციალურმა მუშაკმა ასეთი ტიპის კითხვები უნდა დაუსვას ძალიან ფრთხილად, აუხსნას, რომ პირადი ინფორმაცია არის კონფიდენციალური და არ გადაეცემა მესამე პირს, რომელიც მკურნალობის პროცესში პირდაპირ არ იღებს მონაწილეობას.

გარდა ზემოთ ჩამოთვლილი რისკებისა, ტრეფიკინგი აყენებს ფსიქოლოგიურ ზიანსაც. ზემოთ ხსენებულ კვლევაში, 475 ადამიანიდან 67% ჰქონდა პოსტტრავმული სტრესული აშლილობა (Zimmerman, 2006).

სექსუალური ძალადობის მსხვერპლებთან მუშაობა მოიცავს ისეთ საკითხებს, როგორცაა სიღრმისეული შეფასება, აივ-ის, სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებების ტესტირება, ორსულობა, შიდსის პროფილაქტიკა. ასევე, სოციალური მუშაკი განსაზღვრავს, რამდენად საჭიროა გინეკოლოგიური გამოკვლევა, რადგანაც ყველა დაზიანება არ არის ცნობილი მსხვერპლისთვის.

§6. სექს საქმიანობა ლეგალური პროფესია?

ჩვენს საუკუნეში, შეიძლება ითქვას რომ პროსტიტუციის პრობლემა გლობალურ თემას წარმოადგენს. მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანა ეძებს გააზრებულ გამოსავალს, ამ თემასთან დაკავშირებით. აღსანიშნავია, რომ ევროპის სხვადასხვა სახელმწიფოებს ამ ფენომენთან დაკავშირებით აბსოლუტურად განსხვავებული დამოკიდებულება აქვთ. ზოგან იგი საქმიანობის კანონიერი გზაა, ზოგან კი სამართლებრივ დანაშაულად ითვლება. თუმცა აქაც სხვადასხვა მიდგომებს იყენებენ ქვეყნები, ზოგან შესაძლებელია დაისაჯოს უშუალოდ სექს მუშაკი, ზოგან კი დამნაშავედ კლიენტი ითვლება.

ჭიდილი ორ მოსაზრებასთან მიმართებაში, უნდა იყოს ლეგალიზებული თუ არა წლებია მიმდინარეობს. ამიტომ განვიხილავ ლეგალიზების და კრიმინალიზირების მომხრეების არგუმენტებს.

ლეგალიზების მომხრეთა არგუმენტები:

1. პროსტიტუციის ლეგალიზება, სახელმწიფოს ბიუჯეტს მოუტანს მოგებას. ეს ერთ-ერთი მთავარი პლიუსია, რომელსაც ამტკიცებენ ლეგალიზების მომხრეები. მათი აზრით, რატომ უნდა ვებრძოლოთ მოვლენას, რომელიც ყოველთვის იყო, არის და იქნება. რატომ უნდა მოვიქცეთ ისე, რომ თითქოს ის არ არის. უმჯობესია აღიარებული იქნას კანონიერ ბიზნესად, საიდანაც ფული შევა ბიუჯეტში. შენიშვნა: მათი აზრით ასეთი გზით მიღებული ფული, შეიძლება გამოყენებული იქნას მოზარდებთან, ჯანმრთელი ცხოვრების წესის და უსაფრთხო სექსის პროპაგანდაში. ასევე პრევენტივების წარმოებაში. რაც თავის მხრივ საზოგადოების კეთილდღეობისკენ იქნება მიმართული.

2. სექს ბიზნესი გახდება უფრო გამჭვირვალე. ლეგალიზების შემთხვევაში, კონტროლი იქნება ადვილი. ასევე დაცული იქნებიან სექს მუშაკები ყოველგვარი ძალადობისგან კლიენტთა მხრიდან.

3. სექს მუშაკები იგრძნობენ თავს საზოგადოების სრულფასოვან წევრებად. მათ არ მოუწევთ ამ პროფესიის დამალვა, რაც მათ თვითშეფასებაზე და სოციალურ სტატუსზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს. რადგან ეს პროფესია ერთ-ერთი ჩვეულებრივი კანონიერი პროფესია იქნება. ასევე სექს მუშაკებს საშუალება ექნებათ მიიღონ სოციალური დახმარება, დაზღვევა და პენსია.

4. პროსტიტუციის ლეგალიზაცია მიგვიყვანს, სგგი და აივ/შიდსის გავრცელების შემცირებასთან. რადგან ისინი ვალდებულნი იქნებიან გაიარონ სამედიცინო შემოწმება და აიღონ ჯანმრთელობის ცნობა, ხოლო დაწესებულებები ვალდებულნი იქნებიან კლიენტებს მოსთხოვონ პრეზერვატივის გამოყენება.

5. შემცირებისკენ წავა არასრულწლოვანთა პროსტიტუცია. როგორც კი სექს ბიზნესი იქნება ამოყვანილი „მიწისქვეშეთიდან“, სუტენიორებს (შუამავლებს) არ ექნებათ საშუალება ამ ბიზნესში ჩართონ არასრულწლოვნები (Проблемы социальных девиаций, Е.П. Аганова, 2010).

ლეგალიზების მოწინააღმდეგეთა არგუმენტები:

1. პროსტიტუციის ლეგალიზების შემთხვევაში, სულ უფრო მეტი ქალი ჩაერთვება მასში და არ შემცირდება არასრულწლოვანთა პროსტიტუცია. მათი აზრით თუ არ არის აკრძალული, ე.ი დაშვებულია. ეს კი გამოიწვევს კომერციულ სექს მუშაკთა რაოდენობის გაზრდას, რადგან აღარ იარსებებს არავითარი აკრძალვა, რაც შეიძლება აქამდე აკავებდა ამ პროფესიის (კომერციული სექსი) არჩევანს. ქალებით ვაჭრობის მოწინააღმდეგე საერთაშორისო კოალიციის აზრით, „პროსტიტუციის ლეგალიზაცია – არის საჩუქარი ცოცხალი საქონლით ვაჭრებისათვის, რომლებიც სიხარულით ისარგებლებენ ამ დაშვებით (ლეგალიზების), რომ შემოიყვანონ იაფი მონები იაფი ქვეყნებიდან.”

2. აყვავდება „იატაკქვემა“ და ქუჩის პროსტიტუცია, რომლებიც უფრო კრიმინალიზირებული გახდება, ვიდრე იყო. რადგან ქალების ნაწილს, რაღაც მიზეზების გამო (სხვასთან შედარებით ცუდი გარეგნობის ქონა, ანონიმურობის შენარჩუნების

სურვილი, თანხის გაყოფის სურვილის არარსებობის სახელმწიფოსთან და ა.შ.) არ მოუხდება, მიიღონ ნებართვა ან ლიცენზია და დადგნენ აღრიცხვაზე. ამიტომ ეს ნაწილი ისევ დარჩება არალეგალურ მდგომარეობაში. ხშირად ლეგალიზება კიდევ უფრო დისკრიმინებულ მდგომარეობაში აყენებს სექს მუშაკებს, საზოგადოების მხრიდან. რადგან რეგისტრაციის დროს ისინი კარგავენ ანონიმურობას. ამიტომაც ჰოლანდიაში ბევრი ქალი ირჩევს „იატაკვემა“ და არალეგალურ მოღვაწეობის ფორმას. ასევე ირჩევენ ყველაზე სახიფათო ქუჩის პროსტიტუციას.

3. ჩრდილში დარჩენილი პროსტიტუციის ნაწილი, წარმოქმნის, უფრო დიდ კორუმპირებულ „გამკონტროლებელ“ და „სამართალდამცავ“ სტრუქტურებს, რომლებიც გააკონტროლებენ პროსტიტუციის ამ ნაწილს.

4. ჩვენი საზოგადოება არაა მზად პროსტიტუციის ლეგალიზებისთვის. ეს არის მთავარი არგუმენტი ლეგალიზების მოწინააღმდეგეთა.

5. „ეს ამორალურია!“ ამ არგუმენტს ყველაზე ხშირად ახსენებენ ქალები. ეს განცხადება ეფუძნება ემოციონალურ განწყობას. ამის გარდა არსებობს უფრო გამოკვეთილი არგუმენტი – სახელმწიფო არის მორალის მთავარი მიმდევარი. პროსტიტუციის ლეგალიზებისას და საზოგადოების ჩვეულებრივ წევრად მისი აღიარებისას, სახელმწიფო თითქოს თავაზობს თავის მოქალაქეებს განსაზღვრულ მორალს. (არაფერი ცუდი პროსტიტუციაში არ არის.) მაგრამ ყველაზე სახიფათო არის ის, რომ პროსტიტუციის ლეგალიზებისას, ის ლეგალიზებას უკეთებს სუტენიორების (შუამავლების) ინსტიტუტსაც. თავისი არსით კი ეს არის ადამიანებით ვაჭრობა. ამ სიტუაციაში კი, ყველაზე მთავარი სუტენიორი გამოდის თავად სახელმწიფო (Проблемы социальных девиаций, Е.П. Аганова, 2010).

§7. პროსტიტუცია და მისი რეგულირება უცხოურ ქვეყნებში

ბოლო 3 დეკადის განმავლობაში აღსანიშნავია, რომ პროსტიტუციის ინდუსტრიალიზაცია, ნორმალიზაცია და გლობალიზაცია შეინიშნება. მიუხედავად იმისა, რომ ინდუსტრიალიზაცია პირდაპირ გაგებით პროდუქციის წარმოებასა და საბაზრო სერვისებს აღნიშნავს, სოციოლოგ ქეთრინ ბერის მიხედვით, ეს ტერმინი შეიძლება ასევე ასახავდეს ადამიანის მიერ სექსის კომერციულ გამოყენებას. პროსტიტუციის ნორმალიზაციას მას შემდეგ აქვს ადგილი, რაც სექსი გართობის ერთ-ერთ ფორმად მიიჩნევა და პროსტიტუციის ბიზნესად ჩამოყალიბების წინააღმდეგ არანაირი კანონისმიერი შეზღუდვა არ არსებობს. პროსტიტუციის გლობალიზაცია ნიშნავს, რომ სექს ინდუსტრია თანდათანობით მსოფლიო, გლობალურ დონეზე განვითარდა. ამის მაგალითს სასტუმროთა ქსელები, ბარები, სექს კლუბები, ბორდელები და ის კომპანიები წარმოადგენს, რომელთაც თავიანთი ინტერესები გააჩნიათ გლობალური პროსტიტუციის ბიზნესში. პროსტიტუციის გლობალიზაციის შედეგია, რომ ეს სფერო ხალხის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაზე აისახება. აღნიშნულ გლობალიზაციას ცხადყოფს თანამედროვე ჟურნალისტებისა და სოციოლოგების მიერ ჩატარებული კვლევები, რომლებიც სექსის ტურისტულ ბიზნესში ბავშვთა პროსტიტუციას ეხება (Child prostitution: global health burden, research needs, and interventions; Brian M Willis, Barry S Levy, 2004).

საერთაშორისო სამართალი და კვლევები ერთ სიბრტყეში განიხილავს პროსტიტუციას, სექსუალურ ექსპლუატაციას და ტრეფიკინგს, როგორც ადამიანის უფლებების დარღვევას. ყოველწლიურად პროსტიტუციიდან მიღებული შემოსავალი მსოფლიოს მასშტაბით დაახლოებით 186 მილიარდ ა.შ.შ. დოლარს შეადგენს (საბედაშვილი, 2017).

ევროპის ქვეყნებში ორი ტიპის პოლიტიკაა გავრცელებული პროსტიტუციასთან დაკავშირებით – კანონმდებლობა, რომელიც ახდენს პროსტიტუციის ლეგალიზებას (მაგ,

გერმანია, ჰოლანდია) და კანონმდებლობა, რომელიც კრძალავს პროსტიტუციას, ახდენს მის კრიმინალიზებას (მაგ. შვედეთი).

პირველი ევროპული ქვეყანა, ვინც პროსტიტუციის სრული ლეგალიზებისა და რეგულაციის კანონები შემოიღო, იყო ნიდერლანდები, სადაც 1988 წელს პროსტიტუცია აღიარეს, როგორც ლეგალური პროფესია, ხოლო 2001 წელს გაუქმდა ბორდელების აკრძალვა. კანონის თანახმად, ქალაქის საბჭო გასცემს ლიცენზიას ბორდელზე, რომელიც გაივლის სხვადასხვა შემოწმებას, აკმაყოფილებს ჰიგიენისა და უსაფრთხოების სტანდარტებს და ასრულებს საჯარო და დამოუკიდებელი ორგანიზაციების მიერ ერთობლივად მიღებულ გაიდლაინებს (წვდომა ქალის სხეულზე - პროსტიტუციის კანონიერი და უკანონო ჩარჩოები; ნ.დიხამინჯია; 08. Jul. 2016).

ნიდერლანდები მთელს მსოლიოში ცნობილია პროსტიტუციის მიმართ ტოლერანტობით. რეალურად ნიდერლანდებში 2000-მდე საროსკიპოა ლეგალური. ნიდერლანდებმა აითვისა ლეგალიზაციის, რეგულაციის და გაყიდვის პოლიტიკა. ამ პოლიტიკის მიზანია, რომ უზრუნველჰყოს სექს მუშაკების დაცვა და შეამციროს ინდუსტრიის არალეგალური ასპექტები, მაგალითად, როგორცაა არასრულწლოვანი სექს მუშაკები და ძალადობრივი პროსტიტუცია. ეს პოლიტიკა ასევე უზრუნველყოფს სექს მუშაკების უფლებებს და უსაფრთხო სამუშაო პირობებს (Gibly, 2012).

გერმანიაში პროსტიტუციის ლეგალიზაციის თარიღად ზოგიერთი მიიჩნევს 1927 წელს, როდესაც ქვეყანაში მიიღეს ვენერიულ დაავადებებთან ბრძოლის კანონი, რომლის ძალითაც მოხდა პროსტიტუციის დეკრიმინალიზაცია. პროსტიტუციის ლეგალიზაციის წლად ძირითადად მაინც მიიჩნევა 2002 წელი, როდესაც ბუნდესტაგში სოციალ-დემოკრატებისა და მწვანეთა პარტიის კოალიციამ მიიღო პროსტიტუციის აქტი, რომელმაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა სექს-მუშაკების სოციალური მდგომარეობა და უფლებები. 2002 წლიდან მოყოლებული გერმანიაში პროსტიტუცია (როგორც სექსის "გაყიდვა", ასევე მისი "ყიდვა") სრულად ლეგალურია, ასევე ლეგალურია ბორდელების ფლობა.

პროსტიტუციის ლეგალიზაციის გამო, ქვეყანაში კარგად არის ორგანიზებული როგორც ბორდელების ფუნქციონირება, ასევე ქუჩის პროსტიტუცია. ორივე შემთხვევაში დაცული არის ჰიგიენა და მომუშავე სექს-მუშაკების უსაფრთხოება. ბორდელებს ჰყავთ დაცვა, ქუჩის პროსტიტუციის შემთხვევაში უსაფრთხოების დაცვას პოლიცია უზრუნველყოფს. რადგან პროსტიტუცია არის ლეგალური კონტროლდება სექს-მუშაკების ჯანმრთელობა. მათ გააჩნიათ ჯანმრთელობის დაზღვევა. ბორდელები, ისევე როგორც დამოუკიდებელი სექს-მუშაკები იხდიან გადასახადს. პროსტიტუციამ ქვეყანაში განავითარა სექს ინდუსტია, რომელშიც წელიწადში დაახლოებით 20 მილიარდი დოლარი ბრუნავს (ს.შარაშენიძე. არალეგალური პროსტიტუციის პრობლემა საქართველოში. 2014).

1999 წელს შეედეთმა მიიღო კანონი, რომლის მიხედვითაც, სექსუალური მომსახურების ნაცვლად, კრიმინალიზებული გახდა სექსუალური მომსახურების შესყიდვა. ანუ სექს მუშაკის საქმიანობა არ ისჯება, მაგრამ ისჯება ის, ვინც მიმართავს სექს მუშაკის მომსახურებას. „სუტენიორი“ ისჯება 6 წლამდე თავისუფლების აღკვეთით, ხოლო ადამიანის ტრეფიკინგში მონაწილეობა - 10 წლამდე თავისუფლების აღკვეთით. აღნიშნული კანონის მიხედვით, შეედეთში პროსტიტუცია ითვლება შრომითი ექსპლუატაციის და გენდერული ძალადობის ფორმად (წვდომა ქალის სხეულზე - პროსტიტუციის კანონიერი და უკანონო ჩარჩოები; ნ.დიხამინჯია; 08. Jul. 2016).

შეედეთის პოლიტიკის შეფასების ანგარიშებით (2008, 2010 წლების) კანონმა ძალიან კარგ შედეგს მიაღწია, ვინაიდან პროსტიტუციაზე მოთხოვნა განახევრდა. კანონს ძალიან დიდი მხარდაჭერა აქვს საზოგადოების მხრიდან და მოსახლეობა პროსტიტუციას გენდერული უთანასწორობის გამოვლინებად აღიქვამს. რაც განსაკუთრებით საგულისხმოა, შეედეთის მთავრობა სთავაზობს პროსტიტუციაში ჩართულ ადამიანებს პროგრამებს, რომლებიც მათ რეაბილიტაცია-რეინტეგრაციაზეა ორიენტირებული (საბედაშვილი, 2017).

შვედური კანონი, აღიარებს რა პროსტიტუციას ქალთა მიმართ ძალადობად, მიზნად ისახავს დაეხმაროს სექს-მუშაკებს თავი დააღწიონ ამ სფეროს. ამ მიმართულებით მათვარობა აფინანსებს სხვადასხვა საგანმანათლებლო, ჯანმრთელობის დაცვის და ა.შ პროგრამებს. სახელმწიფოს მხრიდან ხელშეწყობისა და სექსის „ყიდვაზე“ მოთხოვნის შემცირების შედეგია ის, რომ ქვეყანაში 1999 წლიდან მოყოლებული შემცირდა სექს-მუშაკების რაოდენობა. 1998 წელს შვედეთში დაახლოებით 2500 სექს-მუშაკი იყო, 2013 წელს კი მათი რაოდენობა 1000-მდე შემცირდა (ს.შარაშენიძე. არალეგალური პრსტიტუციის პრობლემა საქართველოში. 2014).

შვედური მოდელი გაიზიარა საფრანგეთმა (2016 წელს). საფრანგეთის კანონმდებლობა შვედურის მსგავსად ეფუძნება საზოგადოებრივ კონსენსუსს, რომ პროსტიტუციის პრაქტიკა იწვევს და ხელს უწყობს ქალთა მიმართ ძალადობას, ვინაიდან ახდენს სექსუალური ექსპლუატაციის ნორმალიზებას. შესაბამისად საზოგადოებაში, რომელიც იღწვის გენდერული თანასწორობის მიღწევისთვის მიუღებელია კანონიერი იყოს კაცების მიერ ქალების შეძენა სექსუალური ექსპლუატაციისთვის (საბედაშვილი, 2017).

რაც შეეხება საქართველოს, საქართველო იმ ქვეყანათა რიცხვს მიეკუთვნება სადაც კანონი სრულად ვერ იცავს სექს-ბიზნესში ჩართულ ადამიანებს. ჩვენთან მართალია არაა ლეგალიზებული პროსტიტუცია, თუმცა არც კრმინალიზებულია. მას აქვს მხოლოდ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის სახე და კანონი მხოლოდ ჯარიმას ითვალისწინებს ამ შემთხვევაში. თუმცა ამას ვერ ვიტყვით იმ სამართალ დარღვევაზე, როცა საქმე ადგილის გადაცემას ეხება, იგი დასჯადია და კანონით თავისუფლების აღკვეთას ითვალისწინებს, იმ პირთა მიმართ რომლებიც შემჩნეულნი იქნებიან პროსტიტუციისთვის ადგილის ან საცხოვრისის გაცემისთვის.

ასევე კანონით ისჯება პროსტიტუცია იმ შემთხვევაში როცა საქმე ეხება პირის შანტაჟით, ძალადობით მუქარით ჩართვას პროსტიტუციაში და ასევე როცა არასრულწლოვანთა პროსტიტუციაში ჩამბაზუა საუბარი და ეს ყველაფერი საქართველოს

სისხლის სამართლის კოდექსითაა კონტროლირებადი. საქართველოში არსებულ კანონმდებლობას პროსტიტუციასთან მიმართებაში უფრო დაწვრილებით მომდევნო თავში განვიხილავ.

პროსტიტუცია საქართველოში

§1. საქართველოში არსებული სიტუაცია პროსტიტუციასთან მიმართებაში

საქართველოში სექს-მუშაუბა არ წარმოადგენს ლეგალიზებულ პროფესიას. თუმცა არსად არ გვხვდება კანონში უშუალოდ “კომერციული სექს-მუშაკი” მოხსენიებული. ამიტომ შესაძლებელია ვიკამათოთ, საერთოდ სწორია თუ არა ამ პროფესიის ადამიანების, ამ (კომერციული სექსის-მუშაკის) სახელით მოხსენიება. რადგან უშუალოდ პროსტიტუცია არ არის ლეგალიზებული, თავისთავად სექსის მუშაკი “კომერციული” ვერ გამოდის. ხოლო დანარჩენი სახელწოდებები ამ პროფესიის აღმნიშვნელი, მაგ: “მეძავი”, “პროსტიტუტი” და ა.შ. მადისკრიმინებელია.

სამწუხარო რეალობაა საქართველოში, ის რომ სექს საქმინობაში ჩართული ქალების უფლებების დაცვა არ ხდება. 2014 წლის კვლევის მიხედვით რომელიც ჩატარდა პროექტ „დაიცავი შენი უფლებები“-ს ფარგლებში დისკრიმინაციის და ძალადობის ფაქტები მკვეთრად გამოიკვეთა. კერძოდ ქუჩის პროსტიტუციაში ჩამბულთა უმეტესი რაოდენობა, მათი უფლებების დარღვევაში ყველაზე ხშირად სწორედ ძალოვან სტრუქტურებს ადანაშაულებდნენ და მათ დისკრიმინაციაში პოლიციის მხრიდან: დამცინავი დამოკიდებულებას, სიტყვიერი და ფიზიკური შეურაცხყოფას (გინებას, ცემას), თანამშრომლობაზე იძულებას და სექსუალური კონტაქტის ანაზღაურების გარეშე მოთხოვნას ყველაზე ხშირად ასახელებდნენ (სექს მუშაკების საჭიროებების გამოვლენისა და დისკრიმინაციის გამომწვევი ფაქტორების კვლევა; ასოციაცია HERA-XXI; 2014 წ).

ეს განსაკუთრებულად მტკივნეული ფაქტია, რადგან ძალოვანი სტრუქტურები კი არ უნდა აშანტაჟებდნენ, ავიწროებდნენ და არღვევდნენ ქუჩაში მომუშავე სექს მუშაკი ქალების უფლებებს, არამედ უნდა იცავდნენ მათ სხვა მრავალი, საზოგადოებიდან მომდინარე დისკრიმინაციული ქმედებებისგან და ცდილობდნენ სიტუაციის რეგულირებას.

რაც შეეხება საქართველოში არსებულ კანონმდებლობას პროსტიტუციასთან მიმართებაში, მოიცავს შემდეგს:

მუხლი 253. პროსტიტუციაში ჩაბმა

1. პროსტიტუციაში ჩაბმა ძალადობით, ძალადობის ან ქონების განადგურების მუქარით, შანტაჟით ან მოტყუებით, - ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.
2. იგივე ქმედება ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ ან წინასწარი შეცნობით არასრულწლოვანის მიმართ, - ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან შვიდ წლამდე.

პირველი პუნქტი ვრცელდება იმ ადამიანებზე, რომლებიც ფიზიკური ძალადობის, შანტაჟის ან მოტყუების გზით ჩართავს სხვა ადამიანს ნებისმიერ იძულებით პროსტიტუციულ საქმიანობაში. ამ ქმედებას განიხილავს სასამართლო და გამოიტანს განაჩენს (მან უნდა გაითვალისწინოს საქმესთან დაკავშირებული ყველა პრობლემა) ეს ადამიანი დაჯარიმდება თუ დაკავდება ან აღიკვეთება თავისუფლების ორ წლამდე ვადით.

რაც შეეხება მეორე შემთხვევას, აღწერილია ის ფაქტი როდესაც ეს ქმედება ხდება არა ერთი, არამედ გარკვეული საერთო განზრახვით შეკრებილი ორი ან მეტი ადამიანისგან შედგენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ ან ეს ფაქტი ეხება არასრულწლოვან (18 წლამდე ასაკი) პირს. გარემოებებიდან გამომდინარე სასჯელი უფრო მძიმდება და ამ შემთხვევაში ითვალისწინებს ამ ადამიანთა ან ჯგუფის დაკავებადს და მათი თავისუფლების ხუთიდან - შვიდ წლამდე თავისუფლების აღკვეთას.

მუხლი 254. პროსტიტუციისთვის ადგილის ან საცხოვრებლის გადაცემა
პროსტიტუციისთვის ადგილის ან საცხოვრებლის გადაცემა,- ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.

მუხლი 171. არასრულწლოვანის ჩაბმა პროსტიტუციაში.

1. არასრულწლოვანის ჩაბმა პროსტიტუციაში, ძალადობის, მუქარის და მოტყუების გარეშე. ისჯება კანონით ვადით 2-დან 5 წლამდე.

(საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი . თავი XXXII, თავი XXXIV , მუხლი 171; მუხლი 253; მუხლი 254).

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ:

- ქართული კანონმდებლობის მიხედვით სექს-მუშაკი არაა გათვალისწინებული როგორც სამართლის სუბიექტი, ამავე დროს ნაკლებად ან საერთოდ არ ითვალისწინებს მის უფლება-მოვალეობებს;
- დღეისათვის არ არის სახელმწიფოს შიგნით სამთავრობო სტრუქტურების კოორდინაცია, რაც აფერხებს ტრეფიკინგის წინააღმდეგ სისტემურ შედეგიან ბრძოლას;
- კანონმდებლობის მიხედვით არ ხდება ისეთი დაწესებულებებისა და სააგენტოების კრიმინალიზება, რომლებიც ხელს უწყობენ არალეგალურ მიგრაციებს, რაც ტრეფიკინგის ერთ ერთი ხელშემწყობი ფაქტორია.

საქართველოში, ერთ-ერთი არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელიც მუშაობს უშუალოდ კომერციულ სექს მუშაკებთან, არის „თანადგომა“. უნდა აღინიშნოს, რომ ორგანიზაცია „თანადგომა“, კომერციულ სექს მუშაკებთან მუშაობს მხოლოდ ჯანდაცვის კუთხით. მის მიერ ჩატარებული კვლევებიც ეხება მხოლოდ ამ საკითხს.

ასოციაცია “თანადგომას” გააჩნია შემდეგი სერვისები:

- ანონიმური, კონფიდენციალური და უფასო კონსულტირება და ინფორმირება რეპროდუქციული ჯანმრთელობის საკითხებზე (სგგი, აივ/შიდსი, კონტრაცეპცია, უსაფრთხო სქესობრივი ურთიერთობები, ჰეპატიტები...), როგორც სატელეფონო (ცხელი ხაზი), ასევე პირისპირ ვიზიტების მეშვეობით;
- საჭიროების შემთხვევაში შესაბამის სამედიცინო დაწესებულებებში გაგზავნა/გადამისამართება;
- აივ/შიდზე ნებაყოფლობითი კონსულტირება და ტესტირება;

- გასვლითი სამუშაოები მაღალი რისკის ქცევის მქონე ჯგუფების წარმომადგენლებთან;
- სამიზნე ჯგუფების წარმომადგენელთა მიმართვა შესაბამის სამედიცინო დაწესებულებებში;
- სამიზნე ჯგუფებში თანასწორთა განათლების დანერგვა;
- საინფორმაციო/საგანმანათლებლო ბროშურების და კონდომების უფასო გავრცელება;
- სამიზნე ჯგუფების წარმომადგენელთა ინფორმირება რეპროდუქციული ჯანმრთელობის საკითხებზე ბიბლიოთეკისა და ვიდეომასალის მეშვეობით;
- ფსიქოლოგიური კონსულტირება;
- მაღალი რისკის ჯგუფების წარმომადგენელთა პირველადი ტესტირება აივ-ზე, სგგი-ზე და ვირუსულ ჰეპატიტებზე მობილური ლაბორატორიის საშუალებით;
- სამედიცინო და ფსიქოლოგიურ საკითხებთან დაკავშირებით მასმედიასთან თანამშრომლობა ინფორმაციის გავრცელების, ადვოკატირებისა და საზოგადოების ცნობიერების დონის ამაღლების მიზნით;
- სამედიცინო/ფსიქოლოგიურ საკითხებთან დაკავშირებით საინფორმაციო მასალების შექმნა და გავრცელება.

წყარო: ასოციაცია „თანდგომა“.

§2. პროსტიტუციის ტიპები საქართველოში

პროსტიტუცია შეიძლება სხვადასხვა ტიპის არსებობდეს. მოკლედ განვიხილავ არსებულ ტიპებს, რომლებიც გვხვდება საქართველოში. ესენია:

ღია პროსტიტუცია: ღია პროსტიტუციას მიეკუთვნება ქუჩის პროსტიტუცია, რომელიც თავის მხრივ დიფერენციას განიცდის.

- **ზონის** – ადგილზე მიჯაჭვულნი არიან. ერთ დასახლებაში ადამიანები ერთიდაიგივე ადგილზე გვხვდებიან. სოციალური მუშაობის მხრივ, კერძოდ ველზე მუშაობისას უპირატესობები გააჩნია, რადგან იცი რომ მუდამ იქ დაგვხვდებიან და მათი პოვნა არ არის რთული.

- **მიგრაციული ზონები** – მაგ: ზღვის პირა ქალაქები. სადაც, სეზონზე ჩადიან სამუშაოდ. ასეთ დროს რთულია მუშაობა. რადგან შესაძლებელია მოხდეს ინფორმაციის გადაფარვა. ასევე შესაძლებელია ერთი თვე იმუშაოს მასთან სოციალურმა მუშაკმა და შემდეგ წავიდეს. აქედან გამომდინარე ის დრო ფუჭად დახარჯული გამოდის, რადგან ეგრედ წოდებულ სასურველ საბოლოო შედეგს ვერ იღებ.

- **“მარტოხელები”** – ამ დროს კომერციული სექს-მუშაკი მარტო მუშაობს ქუჩაში. არავის ეკონტაქტება. თუმცა შესაძლებელია იყოს ორგანიზებულში გაერთიანებული, ამ დროს ყავს შუამავალი, რომელიც ცდილობს უშოვოს კლიენტი. მაგ: შესაძლებელია ყავდეს ტაქსისტი, რომელსაც მისთვის მიყავს კლიენტები. თავის მხრივ, კომერციული სექს-მუშაკი ყოველთვის მას ურეკავს, როდესაც კლიენტს მიყვება სასტუმროში, საუნაში თუ ა.შ.

- **ქაოტური ჯგუფები** – როდესაც ერთმანეთს ეკედლებიან, საუბრობენ, საჭმელს ჭამენ ერთად. თუმცა როდესაც კლიენტი მიდის მათთან, კონკურენცია მატულობს. მათ შორის შესაძლებელია ერთი იყოს ორგანიზატორი. რომელიც შოულობს კლიენტებს, “მფარველობას” უწევს, თავის მხრივ კი პროცენტს იღებდეს. მსგავსი ტიპის ჯგუფთან სოციალური მუშაობის განხორციელება ადვილია, რადგან ერთზე თუ გახვედი იმისგან ადვილია სხვებთან დაკავშირებაც.

აღსანიშნავია, რომ ერთ ზონაში შესაძლებელია მუშაობდეს სხვადასხვა მომსახურებაზე მომუშავე ქალები, რომლებიც ერთმანეთთან არ კონტაქტობდნენ და იყოფიან ცალკე ჯგუფებად. მაგ: „უკომპლექსოები“ – ყველა სახის სექსუალურ მომსახურებაზე არიან თანახმა. მაგ: ორალური, ანალური, ვაგინალური და ა.შ. „ეგზოტიკა“ – მომსახურებაში, სექსუალური სათამაშოების ჩართვა. „ჯგუფური“ – შესაძლებელია სექსუალური კავშირი ჰქონდეს რამოდენიმე სექს-მუშაკს და კლიენტს. „კლასიკური“ – ამ ჯგუფის მომსახურების წარმომადგენლები თანახმა არიან მხოლოდ ვაგინალურ სექსზე.

ღია პროსტიტუციაში ჩართული სექს-მუშაკები უმეტესად მუშაობენ საათობრივად, მთელი დღე იშვიათად. სამუშაოდ აქვთ გარკვეული წერტილები, რომლებიც გარკვეულ საათებშია სამუშაოდ მომგებიანი.

დახურული პროსტიტუცია – ეს არის პროსტიტუციის სახე, როდესაც კომერციულ სექს-მუშაკებს არ უწევთ კლიენტის ქუჩაში მოძიება. დახურული პროსტიტუციის ტიპს მიეკუთვნება ე.წ. „ბორდელი“. ეს არის ორგანიზებული პროსტიტუციის სახე. აქ მომუშავე სექს მუშაკებს აქვთ ვალდებულებები, გაუფრთხილდნენ თავს, ჯანმრთელობას და ა.შ. აქ ადმინისტრაცია მოტივირებულია მათ დაწესებულებაში მომუშავე გოგონების ჯანმრთელობის უზრუნველყოფაზე. მოტივირებულნი არიან ასევე ანალიზების ჩატარებაზე, ამიტომ სხვადასხვა დაავადებების გადადების შანსი ამ შემთხვევაში კლებულობს. სოციალური მუშაკისთვისაც მარტივად საპოვნელია ამ დროს სექს მუშაკი, ადმინისტრაციასთან ათანხმებ დროს და იცი რომ დაგხვდებიან. თუმცა არის მეორე მხარეც, ადმინისტრაციასთან პრობლემის და სამსახურის დაკარგვის შიშით შესაძლებელია დამალონ მნიშვნელოვანი ინფორმაციები. მაგ: ძალადობის შემთხვევები და ა.შ.

თავის მხრივ “ბორდელიც” იყოფა სხვადასხვა ტიპებად:

- **სასტუმროები** – სადაც საათობით აქირავებენ ოთახებს. ზოგ სასტუმროს შესაძლებელია ყავდეს თავისი გოგონები, რომლების სხვადასხვა თანამდებობაზე ყავს გაფორმებული და ისინი ემსახურებოდნენ კლიენტებს.
- **რესტორანი/კლუბი/კაფე** – ეს არის კლიენტთან შეხვედრის ერთ-ერთი სახე. შესაძლებელია ამ შემთხვევაშიც სექს მუშაკი გაფორმებული იყოს როგორც დაწესებულების თანამშრომელი, ან იჯდეს უბრალოდ როგორც დაწესებულების კლიენტი. შესაძლებელია მსგავს შემთხვევაში დაწესებულებას გააჩნდეს თავიანთი ოთახები, სადაც სექს-მუშაკები მოემსახურებიან კლიენტებს. მსგავსი სამუშაოს ტიპის დროს, დაწესებულებას ჰყავს ადმინისტრატორი რომელსაც შესაძლებელია სექს მუშაკი აძლევდეს პროცენტს, ან პირიქით ადმინისტრატორი იღებდეს ფულს კლიენტისგან და პროცენტს უხდიდეს სექს მუშაკს.
- **საუნა** – ამ შემთხვევაში გაფორმებულები არიან სექს მუშაკები, როგორც საუნის თანამშრომლები. მაგ: დამლაგებელი, მრეცხავი და ა.შ.

დახურულ პროსტიტუციის ერთერთ ტიპს წარმოადგენს, სახლზე მომუშავე სექს მუშაკები, რომლებსაც კლიენტები ინტერნეტით, ტელეფონით და განცხადებებით უკავშირდებიან. თუმცა შესაძლებელია ყავდეს შუამავალი და იყოს ორგანიზებული, ან პირიქით მარტო მუშაობდეს პიროვნება. სოციალური მუშაობის მხრივ, სამუშაოდ რთულია. რადგან მისი სურვილი თუ არ იქნა მასთან კონტაქტზე გასვლა რთულია, რადგან სახლში მისი ნებართვის გარეშე შესვლა არასამართლებრივი ქმედებაა.

წყარო: ასოციაცია „თანადგომა“

კვლევა სექს მუშა ქალებთან საქართველოში

კვლევის მეთოდოლოგიის აღწერა

სულ კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 57 ქუჩის სექს-მუშაკმა. (კვლევა გათვლილი იყო 70 ქუჩის სექს-მუშაკზე, მაგრამ 13-მა ქალმა უარი განაცხადა კითხვარის შევსებაზე). შერჩევის მეთოდად გამოყენებული იქნა არააღბათური შერჩევის ტიპი-თოვლის გუნდა.

კვლევის მიზანი: საქართველოში სექს საქმიანობაში ჩართული ქალების ჯგუფთან ეფექტური სოციალური მუშაობის აუცილებლობის შესწავლა.

კვლევის ამოცანები: კვლევის ამოცანები იყო იმ პრობლემების და საჭიროებების გამოკვეთა, რასაც აწყდებიან ქუჩის სექს-მუშაკი ქალები ყოველდღიურ საქმიანობაში; ინფორმაციის მოძიება თანადგომის ქსელზე; ძალადობის ფაქტების გამოკვეთა და ის თუ რა მიზეზი განაპირობებს სექს საქმიანობაში მათ ჩართვას.

კვლევაში მონაწილეობას იღებდნენ სექს-მუშაკები თავიანთ სამუშაო ადგილზე (ქუჩაში).

კვლევის დროს გამოყენებული იქნა სტრუქტურირებული კითხვარი, რომელიც იყო ანონიმური და არავითარი ინდეტიფიკატორი არ გააჩნდა. კვლევა შეიცავდა შემდეგ თავებს: სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები; ქორწინება, ოჯახი; ძალადობა; საზღვარგარეთ მუშაობის გამოცდილება;

კითხვარის შევსებამდე რესპონდენტებს აეხსნათ კვლევის არსი, მათი როლი კვლევაში და მიეცათ ანონიმურობის და კონფიდენციალობის გარანტია. რესპოდენტები გაეცნენ, ასევე სიტყვიერ ინფორმირებულ თანხმობას. (დანართი N1)

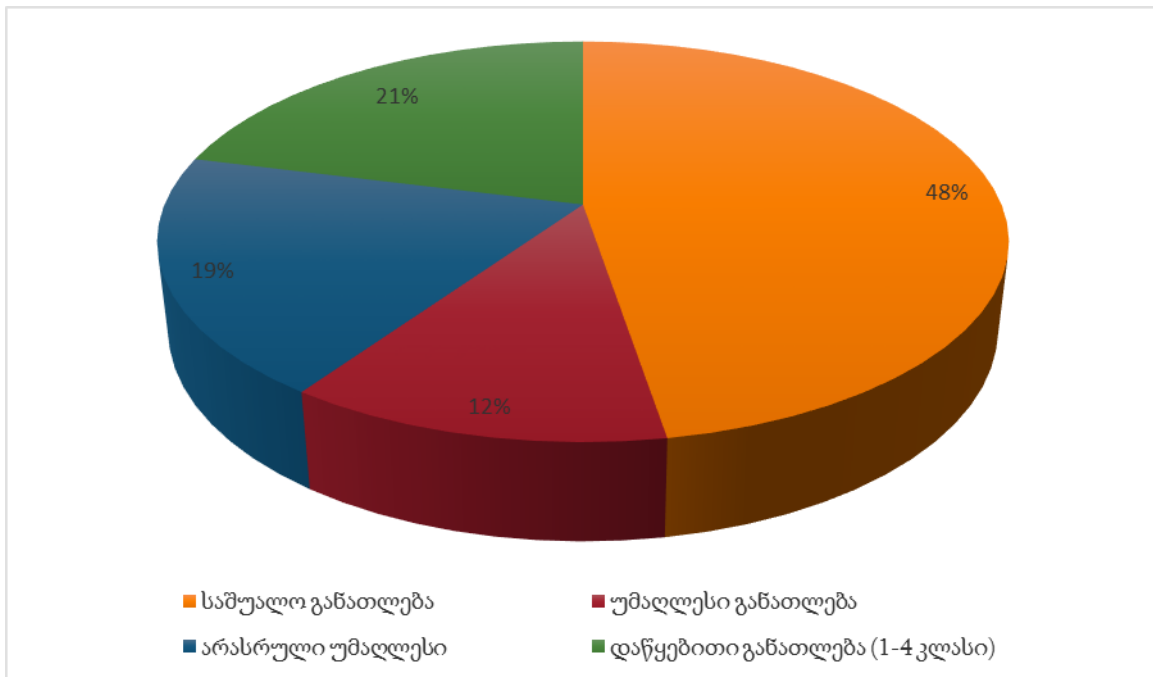
კვლევის შედეგები

რესპოდენტების სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები

რესპოდენტთა ასაკი მერყეობდა: მინიმუმი – 22წელი; საშუალო – 36წელი; მაქსიმუმი – 55წელი; მედიანა (მედიან) - 36წელი;

განათლების დონის მიხედვით რესპოდენტთა გადანაწილება შემდეგნაირია: საშუალო განათლების მქონე სექს-მუშაკები რესპოდენტთა ძირითად ნაწილს შეადგენდნენ და მათი რაოდენობა 27-ს (48%) აღწევს; 11-ს (19%) რესპოდენტს მიღებული აქვს არასრული უმაღლესი განათლება; 7-ს (12%) სექს-მუშაკს – კი უმაღლესი განათლება; 12 (21%) აფიქსირებს რომ მიღებული აქვთ მხოლოდ დაწყებითი განათლება. (იხ. დიაგრამა #1)

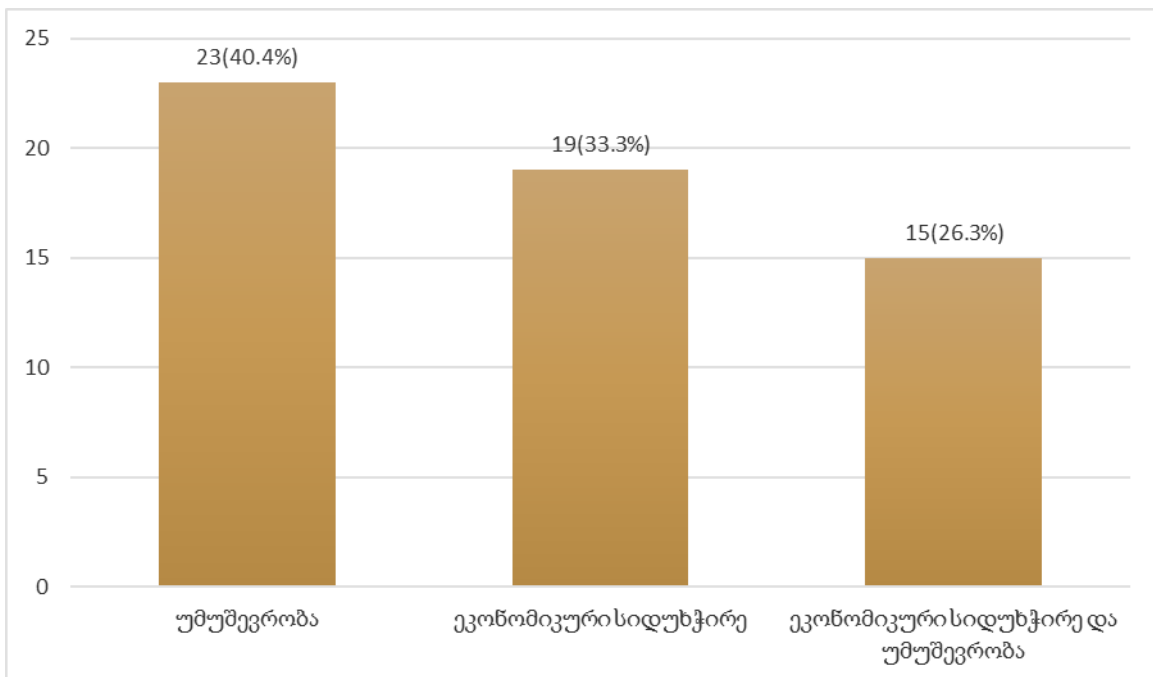
დიაგრამა #1. რესპოდენტთა განაწილება განათლების დონის მიხედვით

გამოკითხულთაგან, 55 (97%) საქართველოს მოქალაქეა. მხოლოდ 2 (3%) არ არის საქართველოს მოქალაქე.

რაც შეეხება კომერციულ სექსში ჩართვის მიზეზს, 23 (40.4%) სექს-მუშაკი მიზეზად უმუშევრობას ასახელებს; 19 (33.3%) – კი ეკონომიკურ სიდუხჭირეს; 15 (26.3) რესპოდენტმა დაასახელა ეკონომიკური სიდუხჭირე და უმუშევრობა ერთად. კითხვარში ჩამოთვლილი მიზეზებიდან, სექს-მუშაკებმა მხოლოდ ეს 2 მიზეზი დაასახელეს. (იხ. დიაგრამა #2)

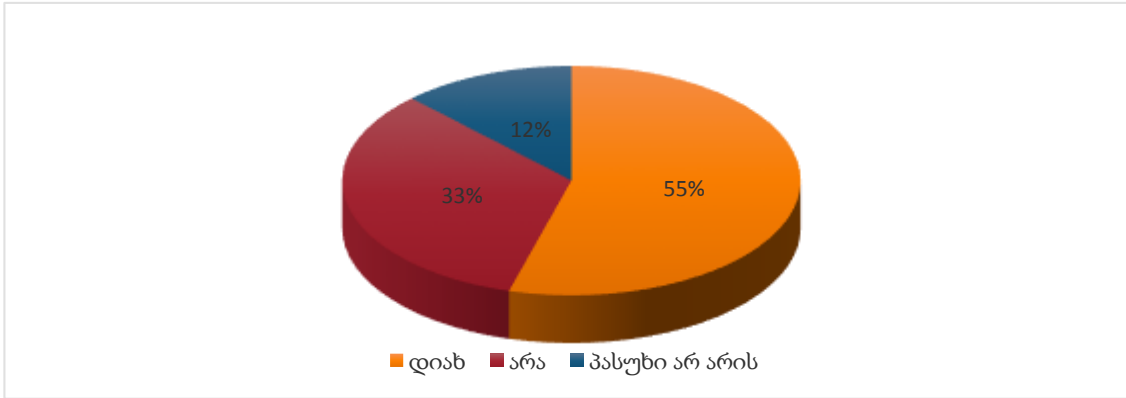
დიაგრამა #2. კომერციულ სექსში ჩართვის მიზეზი

რესპოდენტთა კომერციულ სექსში ჩართულობა მერყეობდა: მინიმუმი – 2წელი; საშუალო – 7,5 წელი; მაქსიმუმი – 23წელი; მედიანა (მედიან) – 5წელი;

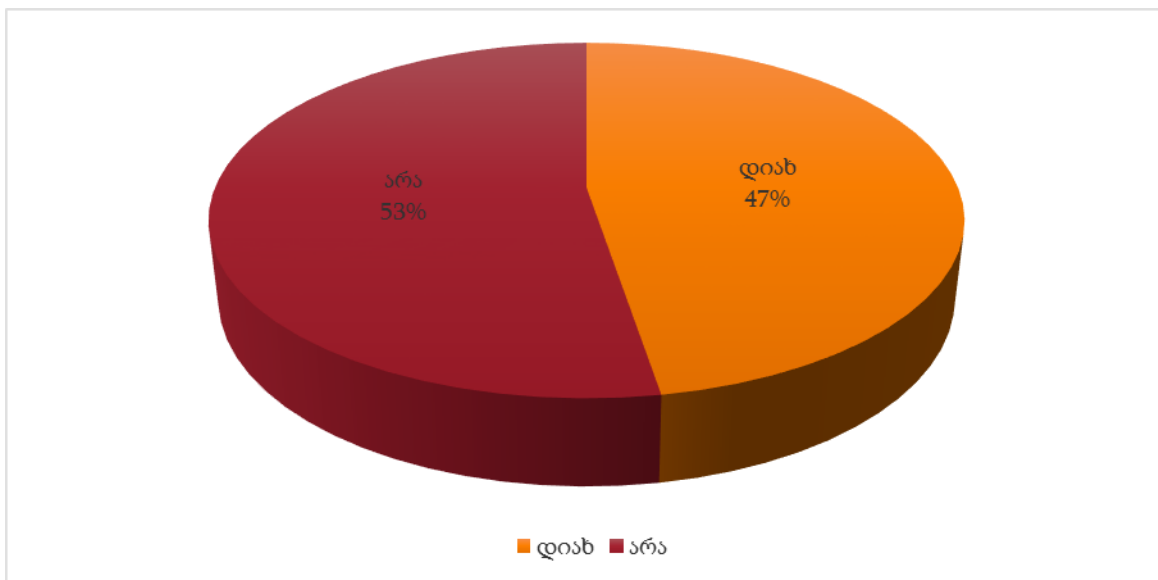
გამოკითხულ რესპოდენტთაგან, კათხვაზე: უცდიათ თუ არა კომერციულ სექსში ჩართვის პერიოდში სხვა სამუშაოს პოვნა, პასუხი შემდეგნაირად გადანაწილდა: 31 –ს (55%) უცდია; 19 – ს (33%) არ უცდია ამ პერიოდში სხვა სამუშაოს პოვნა; 7 – მა (12%) კი პასუხის გაცემაზე უარი განაცხადა. (იხ. დიაგრამა #3)

დიაგრამა #3. კომერციულ სექსში ჩართვის პერიოდში, რესპოდენტებს უცდიათ თუ არა სხვა სამუშაოს პოვნა.

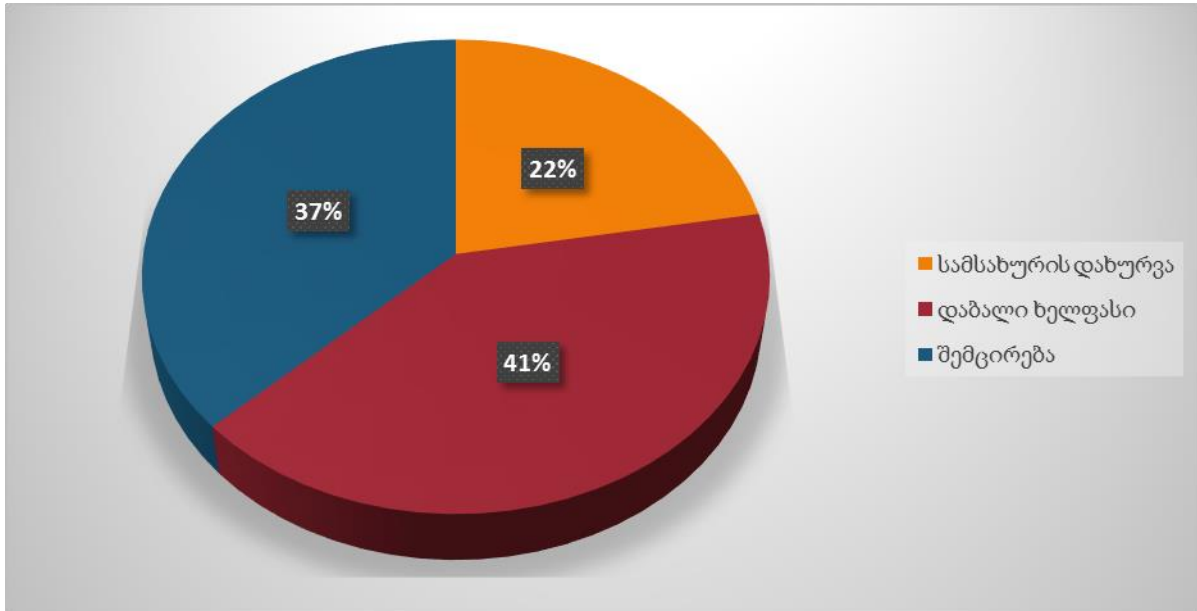
გამოკითხულ რესპონდენტთაგან, 27 (47%) აღნიშნავს რომ აქვს სხვა სამუშაო გამოცდილება; 30 -ს (53%) კი სხვა სამუშაო გამოცდილება არ აქვს. (იხ. დიაგრამა #4)

დიაგრამა #4. სხვა სამუშაო გამოცდილება

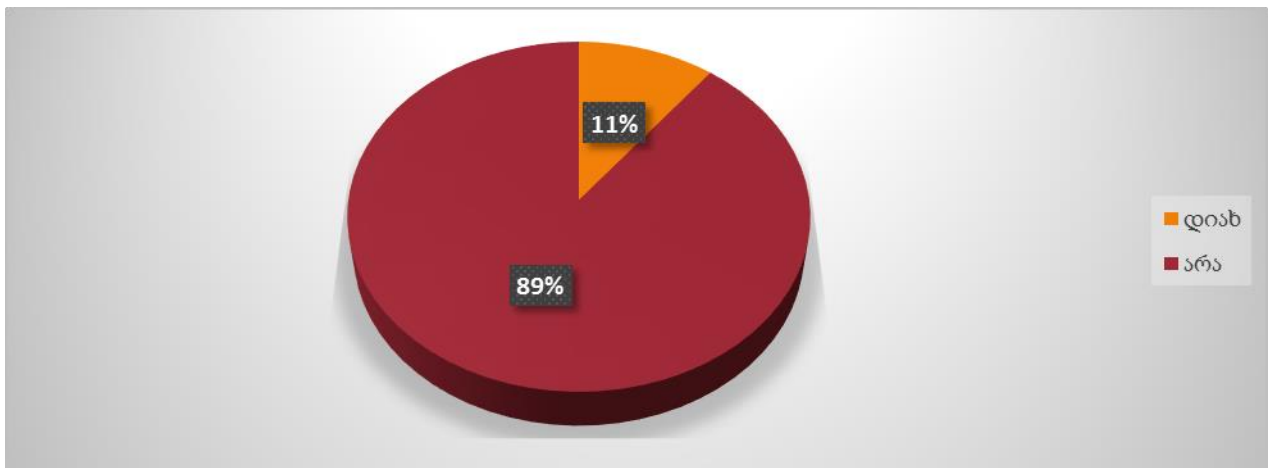
წინა სამსახურიდან წამოსვლის მიზეზად გამოკითხულ რესპონდენტთაგან (27 სექს-მუშაკიდან, ვინც აღნიშნა, რომ ჰქონდა სამუშაო გამოცდილება.) 6 -მა (22%) სამსახურის დახურვა დაასახელა; 11 - მა (41%) დაბალი ხელფასი; 10 - მა (37%) კი მიზეზად შემცირება დაასახელა. (იხ. დანართი #5)

დიაგრამა #5. წინა სამსახურიდან წამოსვლის მიზეზი

გამოკითხულ რესპონდენტთაგან 51 –მა (89%) აღნიშნა, რომ მატერიალურ დახმარებას ახლობლების მხრიდან არ იღებს; მხოლოდ 6 –მა (11%) განაცხადა, რომ მას მატერიალურ მხარდაჭერას ახლობლები უწევს. (იხ. დიაგრამა #6)

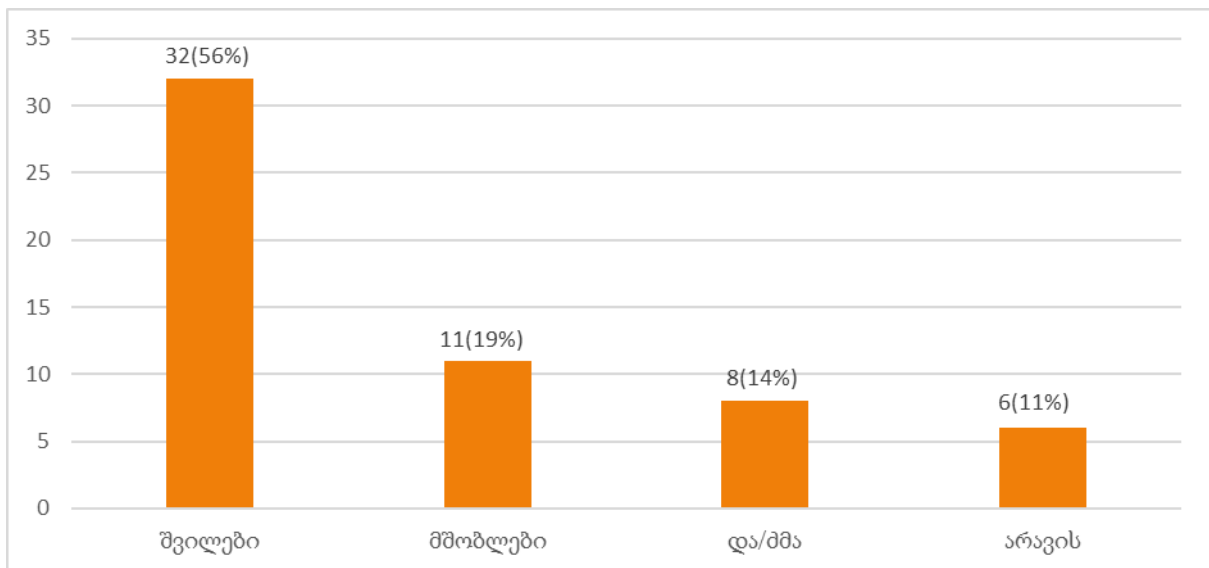
დიაგრამა #6. მატერიალური დახმარება ახლობლების მხრიდან

რაც შეეხება რესპონდენტთა მხრიდან მატერიალური დახმარების გაწევას, 32 –მა (56%) განაცხადა რომ მატერიალურად ეხმარება შვილებს. 11 (19%) – მშობლებს; 8 (14%) – კი

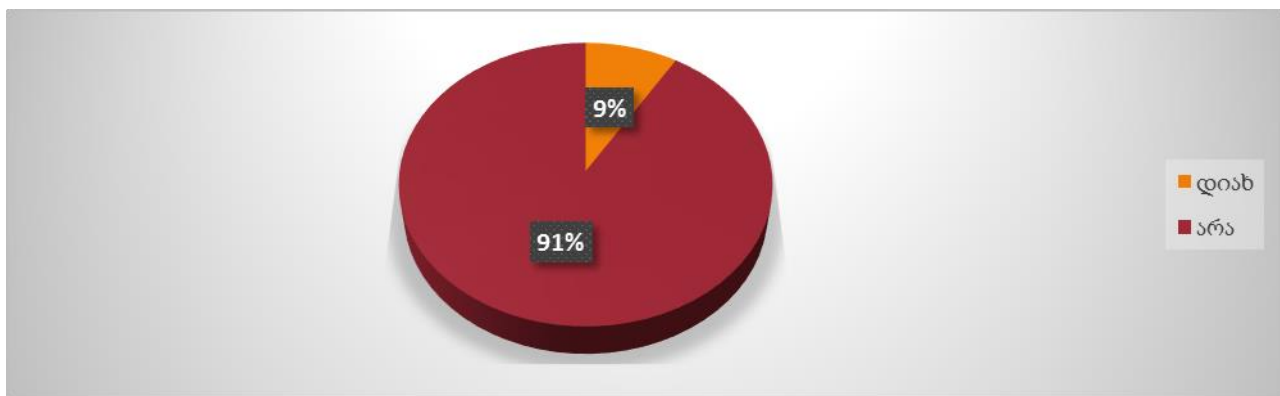
და/მმას; მხოლოდ 6 – მა(11%) აღნიშნა რომ მატერიალურ დახმარებას არავის უწევს. (იხ. დიაგრამა #7)

დიაგრამა №7. მატერიალური დახმარების გაწევა რესპონდენტთა მხრიდან

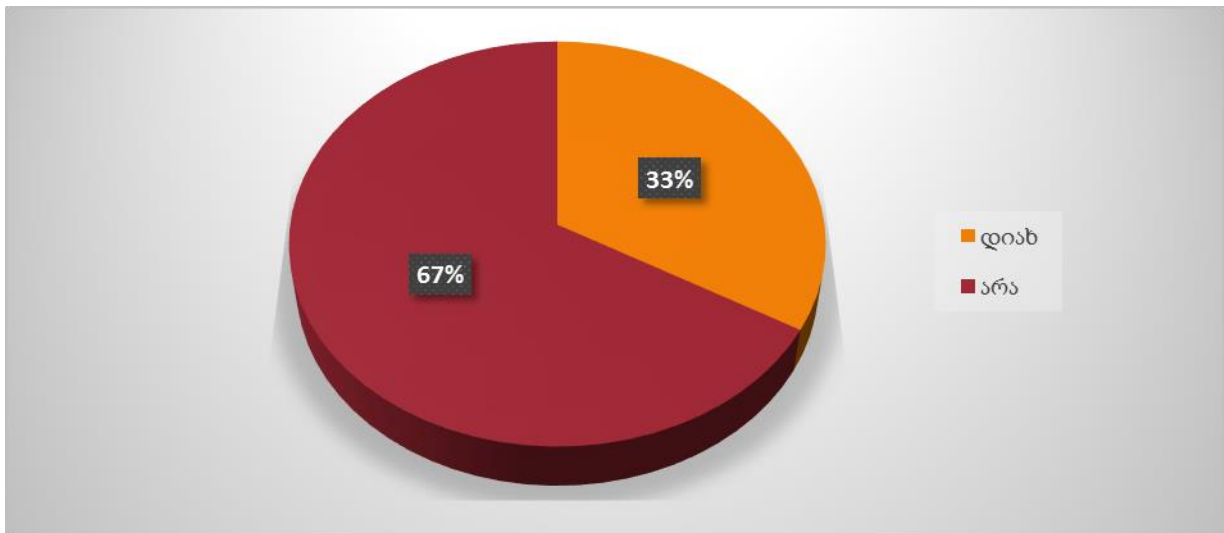
რაც შეეხება, ქვეყნის შიგნით იძულებით გადაადგილებას, დევნილობას, 52 –მა (91%) განაცხადა, რომ არ არის; მხოლოდ 5 –მა (9%) აღნიშნა რომ ქვეყნის შიგნით იძულებით გადაადგილებულია. (იხ.დიაგრამა №8)

დიაგრამა №8. ქვეყნის შიგნით იძულებით გადაადგილება, დევნილობა

რაც შეეხება სოციალურ დახმარებას სახელმწიფოს მხრიდან, გამოკითხულ რესპონდენტთაგან მხოლოდ 19 – მა (33%) განაცხადა, რომ იღებს; 38 – მა (67%) აღნიშნა, რომ სახელმწიფოს მხრიდან არავითარ დახმარებას არ იღებს. (იხ. დიაგრამა #9)

დიაგრამა #9. სოციალური დახმარება სახელმწიფოს მხრიდან

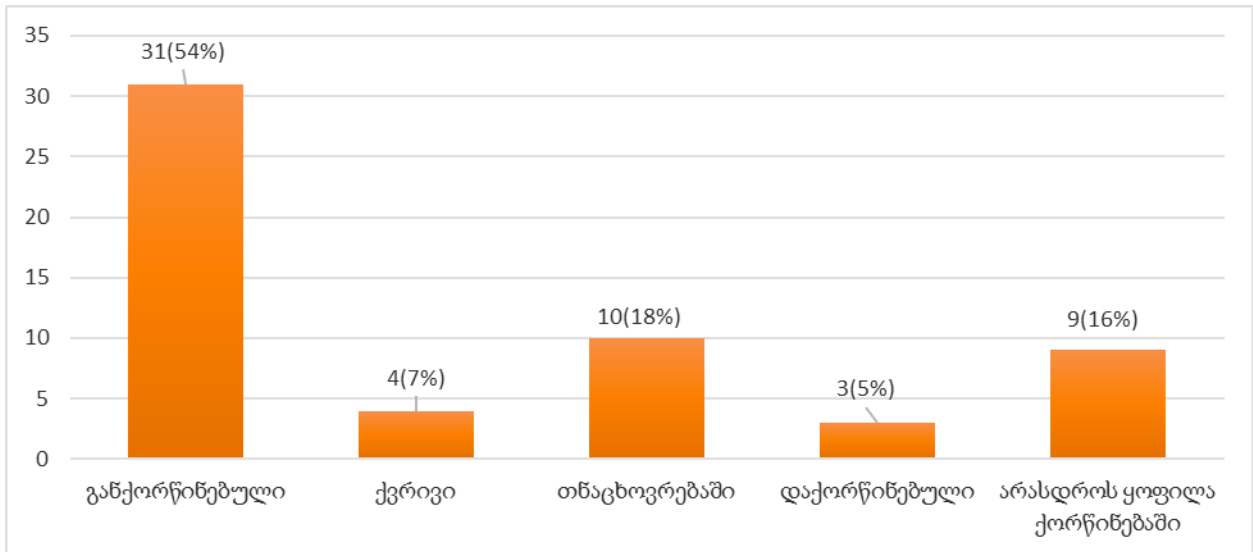

გამოკითხულ რესპონდენტთა თბილისში ცხოვრების ხანგრძლივობა მერყეობდა: მინიმუმი – 1 წელი; მაქსიმუმი – 53 წელი; საშუალო – 19 წელი; მედიანა (მედიან) 14 წელი; უნდა აღინიშნოს, რომ გამოკითხულთა უმეტესობა არ არის დედაქალაქის მკვიდრი.

ქორწინება, ოჯახი

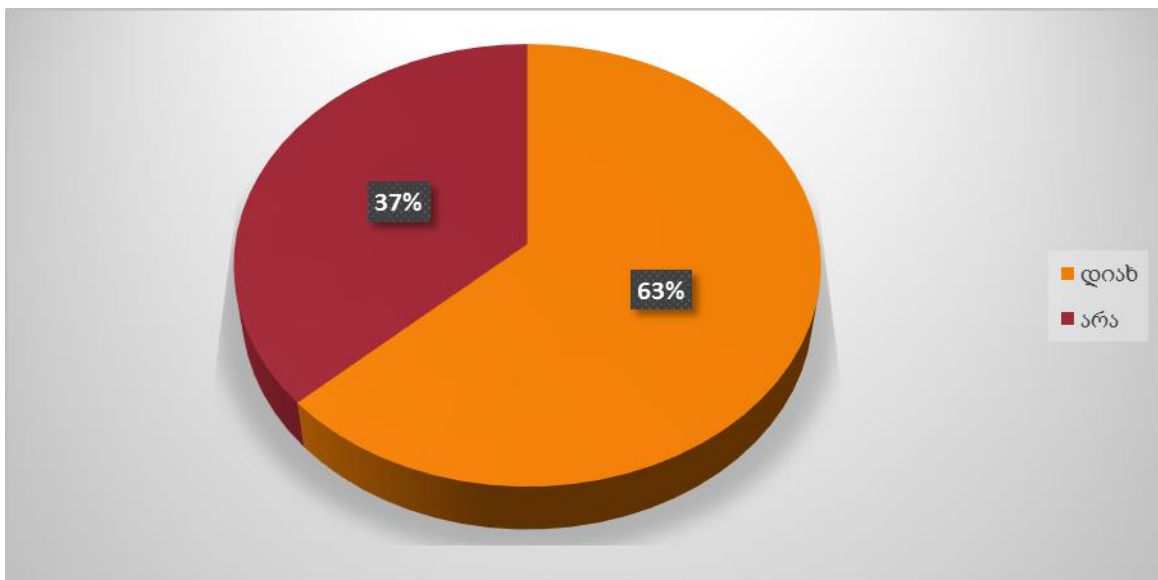
გამოკითხული 57 რესპონდენტთა უმეტესობამ, 31 – მა (54%) აღნიშნა რომ განქორწინებულია; 10 (18%) იმყოფება თანაცხოვრებაში; 9 (16%) არასდროს ყოფილა დაქორწინებული; 4 (7%) რესპონდენტი აღნიშნავს, რომ ქვრივია, 3 –მა (5%) –კი აღნიშნა რომ დაქორწინებულია. (იხ. დიაგრამა #10.)

დიაგრამა #10. ოჯახური მდგომარეობა

57 გამოკითხულ კომერციულ სექს-მუშაკთაგან, 36 –მა (63%) აღნიშნა რომ ყავს შვილი/შვილები; ხოლო 21-მა (37%) განაცხადა, რომ მას შვილი არ ყავს. (იხ. დიაგრამა #11.)

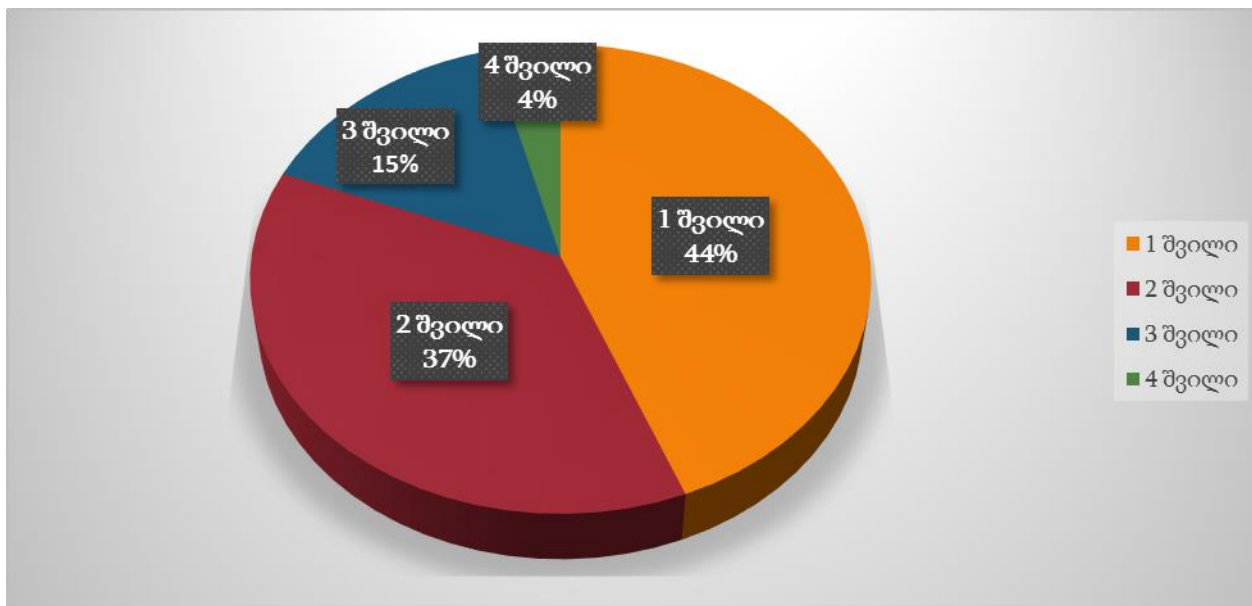
დიაგრამა #11. ყავს თუ არა რესპონდენტს შვილი/შვილები

მოცემული სექციის შეკითხვა დაესვა იმ 36 სექს-მუშაკს, რომლებმაც დადებითი პასუხი გაგვცეს B2 კითხვაზე (“B2 გყავთ თუ არა შვილი/შვილები”) შვილების რაოდენობა

მერყეობდა: მინიმუმი – 1 შვილი; საშუალო – დაახლოებით – 2 შვილი; მაქსიმუმი – 4 შვილი; მედიანა (მედია) – 2 შვილი. (იხ. დიაგრამა #12)

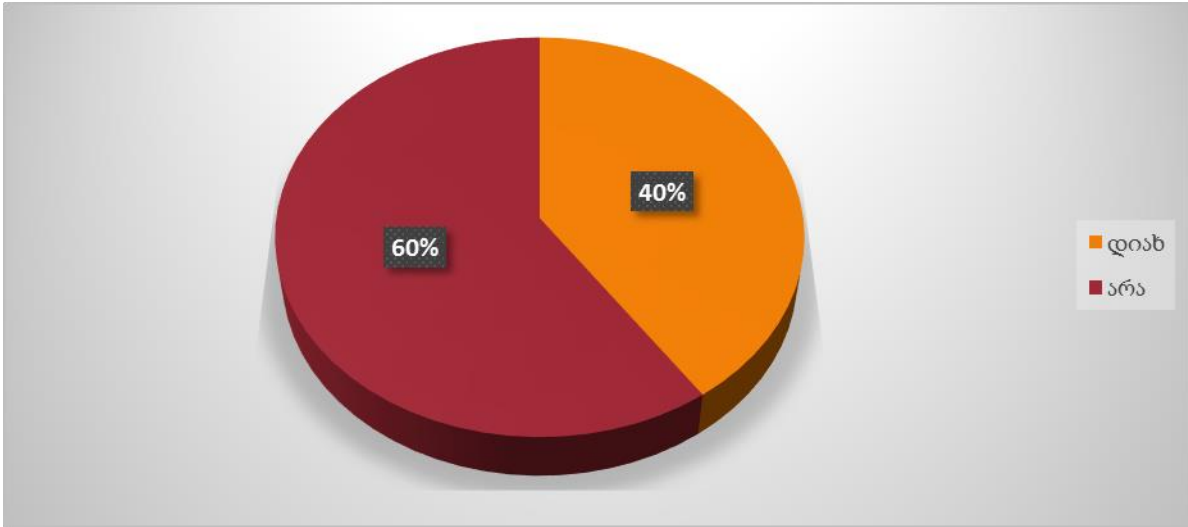
დიაგრამა #12. შვილების რაოდენობა

ძალადობა

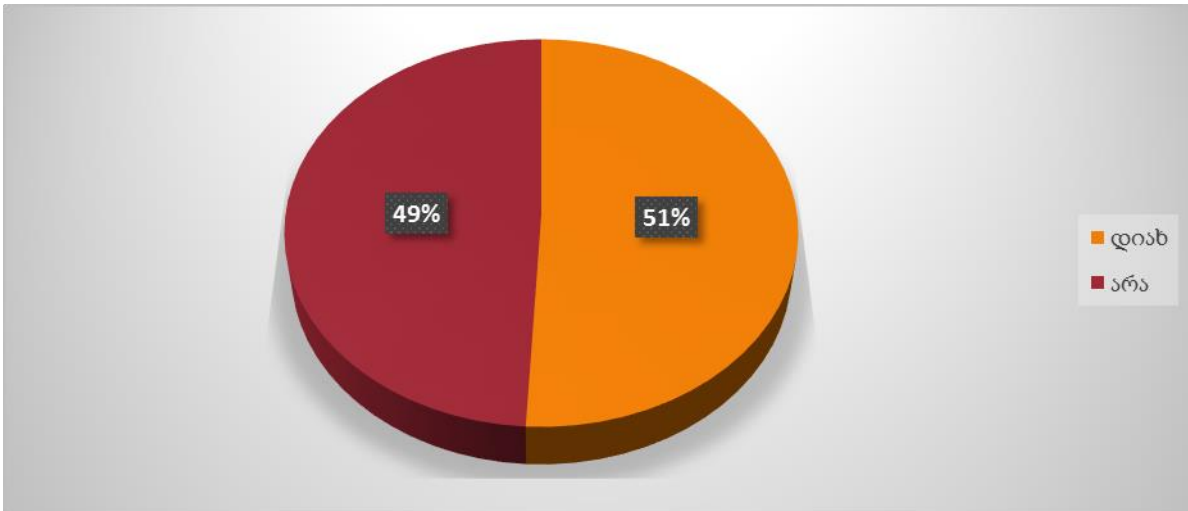
შეკითხვაზე: ყოფილხართ თუ არა სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი ამ პროფესიაში (კომერციულ სექსში) ჩართვამდე? 23 –მა (40%) დადებითი პასუხი გასცა. რაც საკმაოდ მაღალი მონაცემია. ხოლო 34-მა (60%) რესპონდენტმა განაცხადა, რომ არ ყოფილა. (იხ. დიაგრამა #13)

დიაგრამა #13. სექსუალური ძალადობა კომერციულ სექსში ჩართვამდე

გამოკითხულ რესპონდენტთაგან, 29 –მა (51%) აღნიშნა, რომ კომერციულ სექსში ჩართვის შემდგომ ყოფილა სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი. ხოლო, 28 (49%) აღნიშნავს რომ სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი არ ყოფილა. (იხ. დიაგრამ #14)

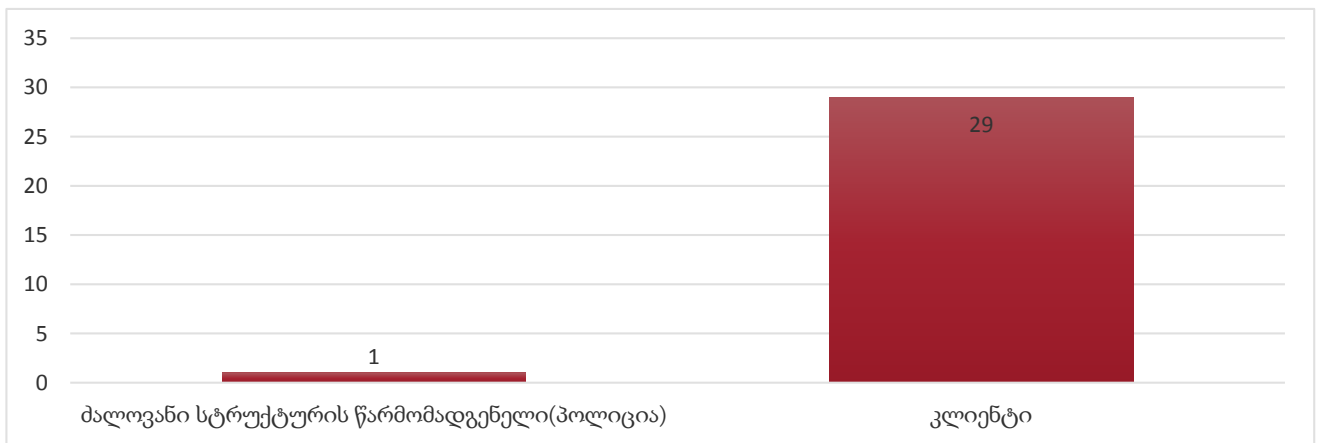
დიაგრამა #14. სექსუალური ძალადობა კომარციულ სექსში ჩართვის შემდგომ

კითხვაზე, თუ ვინ განახორციელა სექსუალური ძალადობა რესპონდენტებზე, პასუხები ასე გადანაწილდა: 1 (3%) ძალოვანი სტრუქტურის წარმომადგენელი (პოლიცია); 29 –მა (100%) კი აღნიშნა რომ მასზე ძალადობა განახორციელა კლიენტმა. C3 კითხვას (C3. ვინ განახორციელა თქვენს მიმართ სექსუალური ძალადობა?) პასუხი გასცა იმ 29-მა (51%)

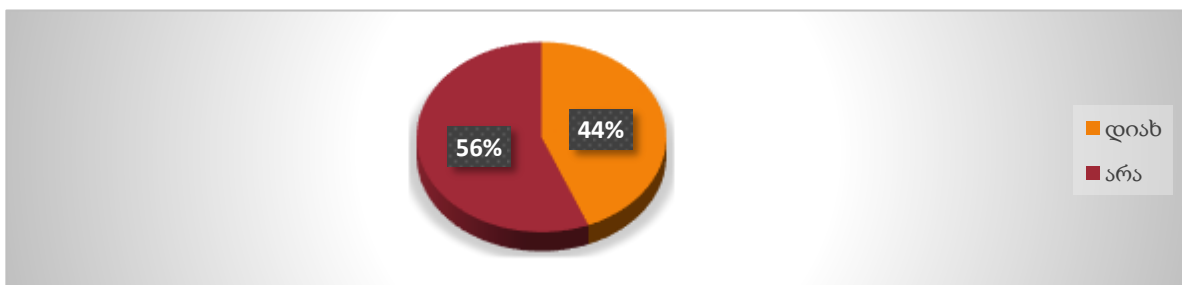
რესპონდენტმა, რომლებმაც C2 კითხვაში (C2. ამ პროფესიაში ჩართვის შემდგომ ყოფილხართ თუ არა სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი?) დადებითი პასუხი ჰქონდა. (იხ. დიაგრამა #15.)

დიაგრამა #15. კომერციულ სექს-მუშაკებზე, სექსუალური ძალადობა განახორციელა პროფესიაში ჩართვის შემდეგ

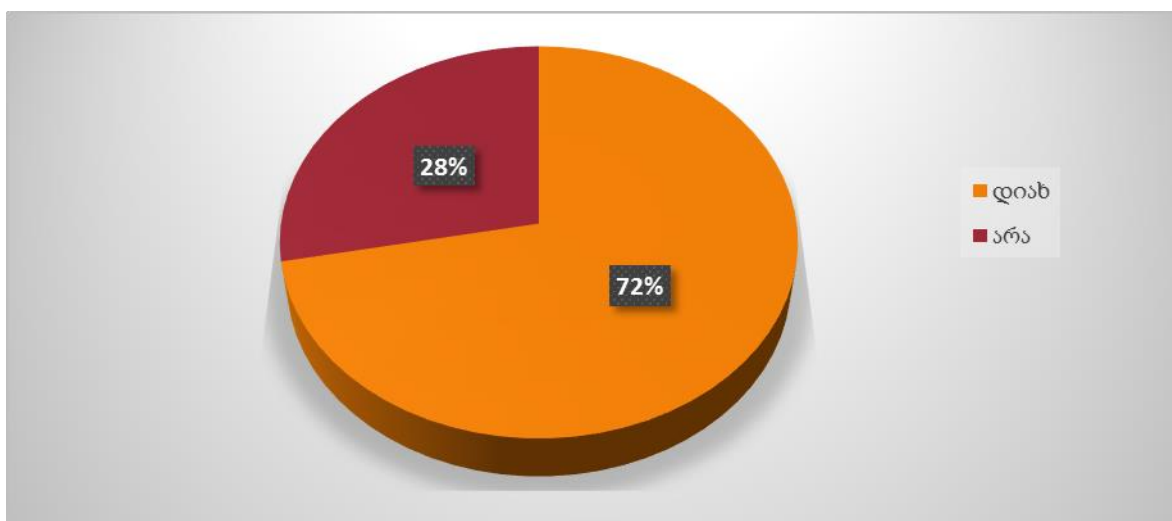
რაც შეეხება ფიზიკურ ძალადობას, გამოკითხულ სექს-მუშაკთაგან, 25 –მა (44%) აღნიშნა, რომ კომერციულ სექსში ჩართვამდე იყო ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი. რაც ხაზს უსვამს ამ ჯგუფის მოწყვლადობას. ხოლო 32 –მ (56%) აღნიშნა რომ ძალადობის მსხვერპლი არ ყოფილა (იხ. დიაგრამა #16)

დიაგრამა #16. ფიზიკური ძალადობა კომერციულ სექსში ჩართვამდე

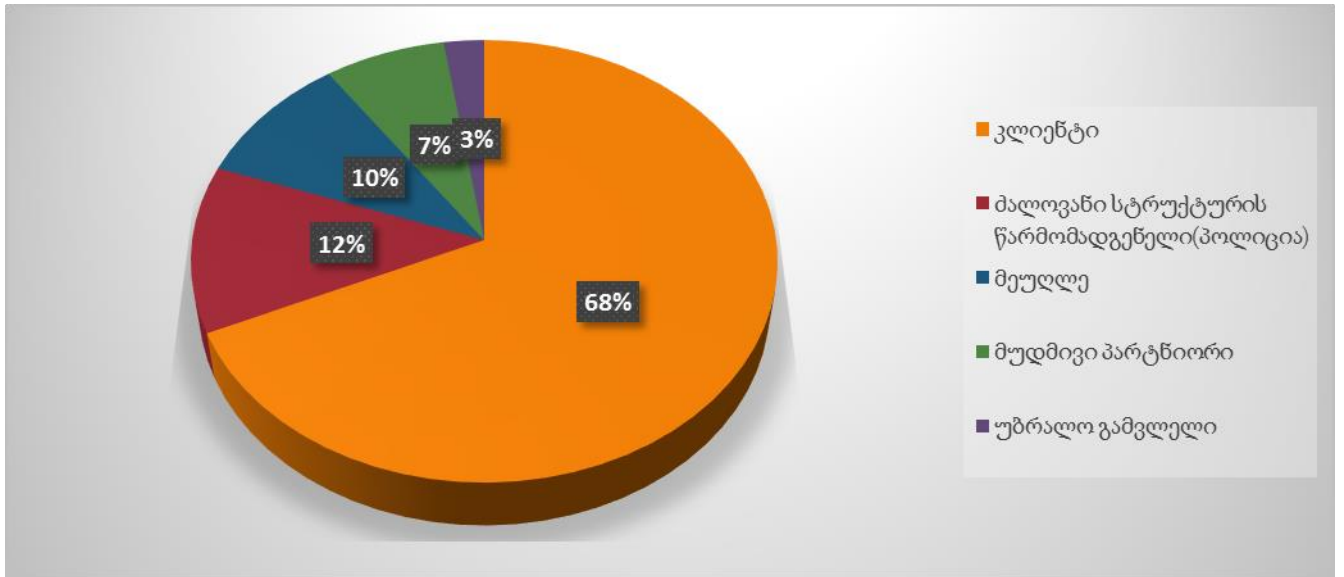
გამოკითხულ რესპონდენტთა 41 – (72%) განაცხადა რომ ყოფილა ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი, კომერციულ სექსში ჩართვის შემდგომ. აღსანიშნავია, რომ როგორც სექსუალური ძალადობის შემთხვევაში, აქაც კომერციულ სექსში ჩართვის შემდგომ ძალადობის შემთხვევა მატულობს. რაც ხაზს უსვამს ამ პროფესიის რისკიანობას. 16-მა (28%) კი აღნიშნა, რომ ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი არ ყოფილა. (იხ. დიაგრამა #17.)

დიაგრამა #17. ფიზიკური ძალადობა კომარციულ სექსში ჩართვის შემდგომ

კითხვაზე, თუ ვინ განახორციელა ფიზიკური ძალადობა რესპონდენტებზე, პასუხები ასე გადანაწილდა: 28 (68%) კლიენტი; 5 (12%) ძალოვანი სტრუქტურის წარმომადგენელი; 4 –მა (10%) აღნიშნა რომ მასზე ძალადობა განახორციელა მეუღლემ; 3 (7%) დაასახელა მუდმივი პარტნიორი და 1-მა (3%) უბრალოდ გამვლელი. C6 კითხვას (C6. ვინ განახორციელა თქვენს მიმართ ფიზიკური ძალადობა?) პასუხი გასცა იმ 41-მა რესპონდენტმა, რომლებმაც C5 კითხვაში (C5. ამ პროფესიაში ჩართვის შემდგომ ყოფილხართ თუ არა ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი?) დადებითი პასუხი გასცა. (შესაძლებელი იყო პასუხის რამოდენიმე ვარიანტი.) ამ მონაცემის საფუძველზე შეიძლება ვიფიქროთ რომ კომერციული სექს-მუშაკები დაუცველები არიან, როგორც კლიენტის ასევე ძალოვანი სტრუქტურის მხრიდანაც. (იხ. დიაგრამა #18.)

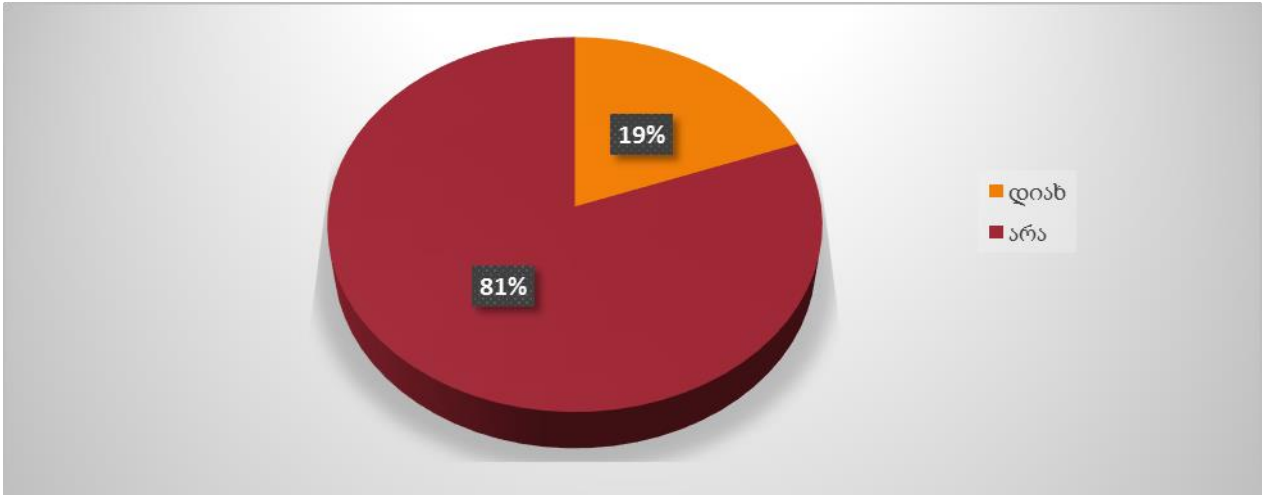
დიაგრამა #18. კომერციულ სექს-მუშაკებზე, ფიზიკური ძალადობა განახორციელა პროფესიში (კომერციულ სექსში) ჩართვის შემდგომ

საზღვარგარეთ მუშაობის გამოცდილება

გამოკითხულ 57 რესპონდენტთან, 11 –მა (19%) აღნიშნა, რომ საზღვარგარეთ კომერციულ სექს სამუშაოს შესასრულებლად წასულა. ხოლო 46 (81%) აღნიშნავს, რომ საზღვარგარეთ სამუშაოდ არასდროს ყოფილა. (იხ. დიაგრამა #19)

დიაგრამა #19. საზღვარგარეთ კომერციულ სექსში მუშაობის გამოცდილება

იმ რესპონდენტთაგან, რომლებმაც D1 კითხვაში (D1. როდესმე წასულხართ საზღვარგარეთ კომერციულ სექს სამუშაოს შესასრულებლად?) დადებითი პასუხი გასცა, 10 (91%) აღნიშნავს, რომ საზღვარგარეთ სამუშაოდ ყოფნის პერიოდში არავინ აიძულებდათ ყოფილიყვნენ ჩართული კომერციულ სექსში.

ხოლოდ 1 –მა (9%) აღნიშნა, რომ ის იყო სექსუალური ტრეფიკინგის მსხვერპლი. მას აიძულებდნენ ყოფილიყო ჩართული კომერციულ სექსში. მართალია მხოლოდ ერთი ადამიანმა აღნიშნა, რომ ის იყო სექსუალური ტრეფიკინგის მსხვერპლი, მაგრამ ეს მონაცემიც საკმარისია, ვიფიქროთ, რომ ამ პროფესიაში ტრეფიკინგის რისკი მაღალია.

დასკვნები

რესპოდენტების სოციალურ-დემოგრაფიული მონაცემები

რესპოდენტთა საშუალო ასაკი 36 წელია.

რესპოდენტთა ძირითად მასას საშუალო განათლების მქონე კომერციული სექს-მუშაკები შეადგენდნენ და მათი რაოდენობა 48% აღწევს; აღსანიშნავია, რომ 21%-ს მიღებული აქვს მხოლოდ დაწყებითი (1-4კლასი) განათლება, რაც საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია.

გამოკითხულ სექს-მუშაკთაგან მხოლოდ 3% არ აღმოჩნდა საქართველოს მოქალაქე.

რაც შეეხება კომერციულ სექსში მათი ჩართვის მიზეზს, ჩამოთვლილ 6 მიზეზიდან, რესპოდენტებმა აღნიშნეს მხოლოდ ორი. ესენია: ეკონომიკური სიდუხჭირე და უმუშევრობა. მოცემული მონაცემებიდან შეიძლება დავასკვნათ, რომ საქართველოში ქუჩის პროსტიტუციის მთავარი განმაპირობებელ ფაქტორს უმუშევრობა და ეკონომიკური სიდუხჭირე წარმოადგენს.

ჩატარებული კვლევის მონაცემებით, სექს-მუშაკები საშუალოდ 7,5 წელია ჩართული არიან ამ ბიზნესში (კომერციულ სექსში). რესპოდენტთა 3%, 23 წელია კომერციული სექსითაა დაკავებული, ხოლო 10% აღნიშნავს, რომ მხოლოდ 2წელია რაც პროსტიტუციაში ჩაერთო. ეს მონაცემი კიდევ უფრო ამტკიცებს მოსაზრებას, რომ ეს პროფესია ახალი არაა და ინტერესი მის მიმართ არც მცირდება.

გამოკითხულ რესპოდენტთა ძირითადი მასა, 55% აღნიშნავს რომ კომერციულ სექსში ჩართვის შემდგომ ჰქონდათ მცდელობა სხვა სამუშაოს პოვნის. ამ მონაცემით შეიძლება ვიფიქროთ, რომ მათვის ეს პროფესია სასურველი არ არის. მითუმეტეს იმის გათვალისწინებით, რომ უმეტესობამ ამ პროფესიაში (კომერციულ სექსში) ჩართვის მიზეზად უმუშევრობა და ეკონომიკური სიდუხჭირე დაასახელა.

რაც შეეხება სხვა სამუშაო გამოცდილებას, რესპოდენტთა 47% აღნიშნავს, რომ მას სხვა სამუშაო გამოცდილება ჰქონდა. რაც ხაზს უსვამს მათ პოტენციალს, რომ შეუძლიათ დაკავებულნი იყვნენ სხვა საქმიანობითაც.

რესპოდენტთა მხოლოდ 11% ასახელებს, რომ ნათესავები მას მატერიალურ დახმარებას უწევს. ამ მონაცემის საფუძველზე შეიძლება ვიფიქროთ, რომ ამ ჯგუფს (სექს მუშაკებს) არ ჰყავს ძლიერი თანადგომის ქსელი.

რაც შეეხება მათი მხრიდან მატერიალური მხარდაჭერის გაწევას, მხოლოდ 11% თქვა, რომ ის არავის უწევს მატერიალურ დახმარებას. დანარჩენი 89%, კი ეხმარება: შვილებს, მშობლებს და და/ძმას. რაც კიდევ ერთხელ ამყარებს მოსაზრებას მათ სუსტ თანადგომის ქსელზე.

გამოკითხულთა, მხოლოდ 9% აღმოჩნდა ქვეყნის შიგნით იძულებით გადაადგილებული პირი. მართალია, ეს მონაცემი მცირეა, მაგრამ მაინც აღსანიშნავია, რადგან დევნილობა, კიდევ ერთხელ ამტკიცებს რომ საქართველოში, ქუჩის სექს-მუშაკი ქალები, სოციო-ეკონომიკური პრობლემის მქონენი არიან.

რესპოდენტთა 67% აღნიშნავს, რომ სახელმწიფოს მხრიდან სოციალურ დახმარებას არ იღებს. აქ დასაფიქრებელია, ამ პირებს არ ეკუთვნით ეს დახმარება თუ არ ფლობენ ინფორმაციას, ან საერთოდ არ მიუკითხავთ კუთვნილი დახმარების მისაღებად. სამწუხაროდ ჩემი კითხვარი არ ითვალისწინებდა ჩაღრმავებას, მცირე რესურსის გამო.

გამოკითხულთა, თბილისში ცხოვრების ხანგრძლივობამ საშუალოდ შეადგინა 19 წელი. მედიანა (მედიან) კი 14 წელი. ამ მონაცემით შეიძლება დავასკვნათ, რომ რესპოდენტთა უმრავლესობა არ არის თბილისის მკვიდრი. შესაძლებელია საერთოდ კომერციულ სექსში სამუშაოდ იმყოფება დედაქალაქში.

ქორწინება, ოჯახი

გამოკითხულთა თითქმის 38%-ს განქორწინებულები და ქვრივები შეადგენენ. ე.ი მარტოხელა ქალები.

რესპონდენტთა 63% აღნიშნავს, რომ მას შვილი/შვილები ყავს. ხოლო რაც შეეხება რაოდენობას, მედიანა (მედიან) 2-ს შეადგენს. რაც საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია. გასათვალისწინებელია ის მონაცემიც, რომ გამოკითხულთაგან იყო 4 შვილის ყოლის შემთხვევებიც. აქ წარმოჩინდება მეორე პრობლემა, როდესაც საღამოს საათებში უწევთ მუშაობა, არასრულწლოვანი შვილების ყოლის შემთხვევაში ბავშვები სად იმყოფება. აქ ჩნდება სოციალური სამსახურის საჭიროება, როგორც უშუალოდ სექს-მუშაკის შემთხვევაში, ასევე ბავშვისთვის.

ძალადობა

გამოკითხულ სექს-მუშაკთა 40%-მა აღნიშნა, რომ ის იყო სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი კომერციულ სექსში ჩართვამდე. რაც საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია. ეს მონაცემი ხაზს უსვამს ამ ჯგუფის მოწყვლადობას. ასევე შეიძლება დავფიქრდეთ, ხომ არ იყო ეს ძალადობა, ერთერთი ფაქტორი ამ პროფესიაში ჩართვის.

კომერციულ სექს-მუშაკთა 51% - კი აღნიშნავს, რომ ის სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი გახდა კომერციულ სექსში ჩართვის შემდგომ. რაც ხაზს უსვამს პრობლემას, რაც შეიძლება ამ ქალებში იმალებოდეს და საჭიროებდეს ფსიქოლოგის და სოციალური მუშაკის ჩართვას. ასევე უნდა აღინიშნოს, ის, რომ გაიზარდა ძალადობის ფაქტი, პირდაპირ კავშირშია ამ პროფესიის (კომერციული სექსის) რისკიანობასთან.

ამ ჯგუფის დაუცველობას ხაზს უსვამს, რომ გამოკითხულთაგან (51%-დან) თითქმის 100% აღნიშნავს, რომ პროფესიაში ჩართვის შემდგომ მასზე სექსუალური ძალადობა განახორციელა როგორც კლიენტმა ასევე ძალოვანი სტრუქტურის (პოლიციის) თანამშრომელმა.

რაც შეეხება ფიზიკურ ძალადობას, 44% აღნიშნავს, რომ ის იყო ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი კომერციულ სექსში ჩართვამდე. რაც კიდევ ერთხელ ხაზს უსვამს მათ მოწყვლადობას.

ხოლო რაც შეეხება ამ პროფესიაში ჩართვის შემდგომ ძალადობის შემთხვევას, აქაც მონაცემი გაიზარდა. 72 %-მა აღნიშნა, რომ ის იყო ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი ამ პროფესიაში ჩართვის შემდგომ. აქაც, როგორც სექსუალური ძალადობის შემთხვევაში, იმ ქალებზე რომლებმაც აღნიშნეს, რომ იყვნენ ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი კომერციულ სექსში ჩართვამდე, ძალადობა მეორდება ამ პროფესიაში ჩართვის შემდგომაც. რაც ხაზს უსვამს ისევ მათთან ფსიქოლოგისა და სოციალური მუშაკის მუშაობის აუცილებლობას.

კითხვაზე, თუ ვინ განახორციელა ფიზიკური ძალადობა რესპონდენტებზე, პასუხები ასე გადანაწილდა: თითქმის 68% აღნიშნავს, რომ მასზე კლიენტი ძალადობს; 12%-მა ძალადობის სტრუქტურის წარმომადგენელი დაასახელა; რესპონდენტებმა აღნიშნეს ასევე, რომ მათზე ძალადობას ახორციელებს მუდმივი პარტნიორი და უბრალოდ გამვლელი. აქ წარმოჩინდა კიდევ ერთი პრობლემა, ოჯახური ძალადობა, რომელიც საკმაოდ მნიშვნელოვანი საკითხია სოციალური მუშაობისთვის, თითქმის 10% აღნიშნა, რომ მასზე ძალადობდა მეუღლე.

საზღვარგარეთ მუშაობის გამოცდილება

სექს ტრეფიკინგის შემთხვევის გამოსაკვლევად, გამოვიკითხე ყოფილან თუ არა რესპონდენტები საზღვარგარეთ, კომერციულ სექსში ჩართულნი. გამოკითხულთაგან, 19%-მა აღნიშნა, რომ ყოფილა. რაც საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია.

ხოლო ამ 19%-დან, მხოლოდ ერთმა რესპონდენტმა თქვა, რომ ის იყო სექსუალური ტრეფიკინგის მსხვერპლი და მას აიძულებდნენ ამ სამუშაოს შესრულებას. მართალია, ეს მონაცემი საკმაოდ მცირეა, მაგრამ ხაზს უზვამს და ზრდის ამ პროფესიის (კომერციული სექსი) რისკიანობას ტრეფიკინგთან მიმართებაში.

ყოველივე ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, იკვეთება საჭიროება, რომ ეს პროფესია თავის რისკიანობიდან გამომდინარე იყოს უფრო დაცული და კონტროლირებადი. კვლევით გამოიკვეთა ამ ჯგუფის ზოგადი პორტრეტი. რომელიც ხაზს უსვამს ამ ჯგუფის მოწყვლადობას და ამ ჯგუფთან სოციალური მუშაობის არსებობის აუცილებლობას. კვლევამ აჩვენა, რომ სექს-მუშაკები ხშირად საჭიროებენ ადვოკატირებას, ამის ერთ-ერთ მაგალითად შეიძლება მოვიყვანოთ ის ფაქტიც, რომ ისინი ხშირად არიან ძალადობის მსხვერპლნი ძალოვანი სტრუქტურის მხრიდან.

სოციალური მუშაობის მიმდინარეობა აუცილებელ პირობად გვევლინება, ეს იქნება ლეგალიზების, კრიმინალიზირებს თუ სამართლებრივი იგნორის დროს.

არსებული მონაცემებით შეგვიძლია შევადგინოთ ზოგადი პორტრეტი. თუ როგორია საქართველოში, ქუჩის კომერციული სექს მუშაკი.

საქართველოში, ქუჩის კომერციული სექს-მუშაკის საშუალო ასაკი 36 წელია. საშუალო განათლებით. საქართველოს მოქალაქე. თბილისში საშუალოდ 19 წელია ცხოვრობს. არის მარტოხელა დედა, განქორწინებული ან ქვრივის სტატუსით. საშუალოდ ყავს 2 შვილი.

ამ პროფესიაში, (კომერციულ სექსში) ჩართულია დაახლოებით 7,5 წელი. ეკონომიკური სიდუხჭირისა და უმუშევრობის გამო. ამ პროფესიის გარდა, ჰქონია სხვა სამუშაო გამოცდილება. თუმცა თავისი სურვილის საწინააღმდეგოდ, სამსახურის დახურვისა და შემცირების გამო დაკარგა სამუშაო. მცდელობა ამ პროფესიაში ჩართვის შემდგომაც, ეპოვა სხვა სამსახური არ დაუკლია. ასევე ჰქონია კომერციულ სექსში მუშაობის გამოცდილება საზღვარგარეთ.

რაც შეეხება თანადგომის ქსელს, არ ჰყავს ძლიერი. მატერიალურად არავინ ეხმარება, თვითონ კი მატერიალურად უზრუნველყოფს შვილებსა და მშობლებს. ასევე არავითარ დახმარებას არ იღებს სახელმწიფოს მხრიდანაც.

კომერციულ სექსში ჩართვამდე ყოფილა ფიზიკური და სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი. თუმცა, ძალადობის შემთხვევა გაიზარდა კომერციულ სექსში ჩართვის შემდგომ, კლიენტისა და ძალოვანი სტრუქტურის თანამშრომლების მხრიდან.

დასკვნა/რეკომენდაციები

პროსტიტუციის საკითხი მსოფლიოში დღემდე აქტუალური საკითხია. პროსტიტუცია ეს არის ქალთა ჩაგვრის გამოვლინება და ამ ჩაგვრის კვლავწარმოების წყარო. სექს საქმიანობაში ჩართული ქალები არ ძლიერდებიან, არამედ მეტად არიან რისკის ქვეშ, რომ მათი ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობა დაზიანდეს. ისინი ასევე მეტად დისკრიმინირებული არიან საზოგადოების რიგითი წევრებისა და სახელმწიფო ინსტიტუტების მხრიდან. საქართველოში არსებული საკანონმდებლო ფონი და სახელმწიფო სტრუქტურის წარმომადგენლების დამოკიდებულება კი, სექს-მუშაკებისთვის არცთუ ისე სახარბიელო მდგომარეობას ქმნის. ისევე როგორც მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში, საქართველოში სექს-მუშაკები ძალადობის მიმართ ერთ-ერთი ყველაზე უფრო მოწყვლადი ჯგუფია. ისინი ხშირად ხდებიან ძალადობის სხვადასხვა ფორმის მსხვერპლნი.

ყოველივეს გათვალისწინებით, იკვეთება საჭიროება ჩატარდეს პროფილაქტიკური სამუშაოები, რომლებიც მიმართული იქნება პროსტიტუციის გამომწვევი მიზეზების აღმოფხვრისაკენ. პროსტიტუციის გამომწვევი მიზეზების მრავალფეროვნებიდან გამომდინარე აუცილებელია, რომ პროფილაქტიკური სამუშაოები იყოს ყოვლისმომცველი და ძალიან აქტიური, რათა მოხერხდეს სასურველი შედეგის მიღწევა.

სექს მუშაკი ქალების ჯანმრთელობა, კეთილდღეობა და მათი უფლებების დაცვა ისეთივე ღირებული უნდა იყოს, როგორც ყველა სხვა დანარჩენის, მაგალითად, ბავშვთა, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა, სექსუალური თუ სხვა უმცირესობის წარმომადგენელთა.

საკანონმდებლო რეგულირების გარდა, მნიშვნელოვანია გამოსავლის შეთავაზება და რეაბილიტაცია, ვინაიდან სიღარიბე და სისტემური უთანასწორობა უბიძგებს და იწვევს ქალების ჩართვას პროსტიტუციაში და თუ ეს ფაქტორები არ აღმოიფხვრება, არც პრობლემა არ მოგვარდება.

აუცილებლობას წარმოადგენს სოციალური მუშაობის სასწავლო პროგრამაში ჩაიდოს მოწყვლად ჯგუფებთან, მაგალითად სექს-მუშაკებთან სპეციფიური და ადაპტირებული მიდგომის ცოდნის მოდული.

აუცილებელია გაგრძელდეს და გაფართოვდეს კვლევები, მიმართული კონკრეტულ ჯგუფზე (კომერციული სექს-მუშაკი ქალები), გამოვლინდეს ამ ჯგუფის ძირითადი საჭიროებები და მოთხოვნები, შესწავლილ იქნას ამ მოვლენაზე ზემოქმედი გარემო.

აუცილებელია ცხოვრების დონის ამაღლება, განსაკუთრებით ქალების ეკონომიკურ-სოციალური დონის ამაღლება და მათი უზრუნველყოფა სამსახურით.

გამომდინარე იქიდან, რომ პროსტიტუციის ერთ–ერთი მთავარი მაპროვოცირებელი ფაქტორი არის პრობლემები ოჯახში, აუცილებელია, რომ სოციალურმა სამსახურებმა შექმნან სპეციალური პროგრამები პრობლემური ოჯახებისათვის.

საჭიროა ოჯახთან მუშაობისას, ძირითადი ყურადღება მიექცეს ბავშვებს და მათ ღირსეულ და სწორ აღზრდას. მაგალითად, ოჯახზე დაკვირვება, ეკონომიკური დახმარება, რაიმე სახის პრობლემის არსებობის შემთხვევაში მისი გადაჭრა.

საქართველოში თავშესაფრების გაფართოება ძალადობის მსხვერპლი ქალებისათვისაც. ეს ერთგვარად ახალი მიმართულებაა სოციალურ სამუშაოში. ასეთ თავშესაფრებში ქალებს ეხმარებიან ფსიქოლოგიური ბარიერების დაძლევისა და რესოციალიზაციაში.

განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს არასრულწლოვანი დედების სოციალურ მხარდაჭერაზე, რადგან ისინი ერთ–ერთი ყველაზე დაუცველ და რისკ ჯგუფად მოიაზრებიან პროსტიტუციაში.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ასოციაცია „თანადგომა“
2. დიხამინჯია, ნ. (2016 წლის 08 Jul). *წვდომა ქალის სხეულზე - პროსტიტუციის კანონიერი და უკანონო ჩარჩოები*. დაბრუნებული <http://www.feminism-boell.org/ka/2016/07/08/cvdoma-kalis-sxeulze-prostituciis-kanonieri-da-ukanono-charchoebi>-დან
3. თ. საბედაშვილი (2017). *პროსტიტუცია: ძველი და ახალი დებატი*.
4. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი . თავი XXXII, თავი XXXIV , მუხლი 171; მუხლი 253; მუხლი 254.
5. ს.ნამიჭიშვილი; მ.მგელიაშვილი. (2010). *სოციალური სამუშაოს პრაქტიკის საფუძვლები*. თბილისი.
6. შარაშენიძე, ს. (2014). *არარეგულირებული პროსტიტუციის პრობლემა საქართველოში*. დაბრუნებული საქართველოს პროგრესული ფორუმი: <http://progressive.ge/article.php?ID=137&lng=ge>-დან
7. (თ. გ.). დაბრუნებული www.drugabuse.gov/PODAT/PODAT10.html.-დან
8. Brian M Willis, Barry S Levy. (2004). *Child prostitution: global health burden, research needs, and interventions*.
9. Г.У.Курманова, Л.Н.Башмакова, Е.Н.Бутенко. (2000). Работники коммерческого секса. 51–59.
10. Г.У.Курманова, Л.Н.Башмакова, Е.Н.Бутенко. (თ. გ.). Работники коммерческого секса.
11. *Hands that Heal International (Curriculum to Train Caregivers of Trafficking Survivors)*. (2007).
12. “Проблемы профилактики проституции, Отечественный и зарубежный опыт,”. (2009).
13. Carpenter., B. J. (2000). Re-Thinking Prostitution Feminism, Sex, and the Self.
14. Gibly, J. N. (2012). safe sex for sale: is legalizing sex work the answer to sex trafficking in the netherlands? . *international journal of undergraduate research and creative activities*, 1–9.
15. HERA-XXI, ა. (2014). *(სექს მუშაკების საჭიროებების გამოვლენისა და დისკრიმინაციის გამომწვევი ფაქტორების კვლევა* .

16. NIDA. (2005). *annual report*.
17. Steven D. Levitt and Sudhir Alladi Venkatesh. (september 2007). An Empirical Analysis of Street-Level Prostitution .
18. UNAIDS. (november, 2000). *Female sex worker HIV prevention project*. Geneva, Switzerland.
19. Virgil, H. (January 23, 2017). The Surprising History Of Prostitution Around The World. .
20. Zimmerman, C. (2006). *Stolen smiles. The physical and psychological health consequences of women and adolescents trafficked in Europe* . The London School of Hygiene & Tropical Medicine .
21. А.Я.Вилкс, Л.В.Тэсс. . (2005). *ПРОСТИТУЦИЯ, Исторический и криминологический аспекты* .
22. Аганова, Е. (2009). *Социальная работа в вопросах и ответах*.
23. Аганова, Е. (2010). *Проблемы социальных девиаций*.
24. Иоганн, Б. (ср. з.). *История проституции*.

დანართი N1

საქართველოში სექს საქმიანობაში ჩართული ქალების ჯგუფთან ეფექტური სოციალური მუშაობის აუცილებლობის შესწავლა

შემსრულებელი: ნინო მჭედლიშვილი

სიტყვიერი ინფორმირებული თანხმობა

გამარჯობა, ჩემი სახელია ნინო მჭედლიშვილი. მე ვარ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალ-პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სოციალური სამუშაოს მიმართულებით მაგისტრატურის მეორე კურსის სტუდენტი. მე ვატარებ კვლევას, რომლის მიზანია, საქართველოში კომერციულ სექსში ჩართული ქალების ჯგუფთან ეფექტური სოციალური მუშაობის აუცილებლობის შესწავლა.

გთავაზობთ, მიიღოთ მონაწილეობა აღნიშნულ კვლევაში და თუ მივიღებ თქვენს თანხმობას, მე ჩაგიტარებთ ინტერვიუს სპეციალური კითხვარის გამოყენებით. კითხვარის შევსებას დასჭირდება არა უმეტეს 20-30 წუთისა.

სანამ მიიღებთ გადაწყვეტილებას კვლევაში მონაწილეობასთან დაკავშირებით, მინდა თქვენი ყურადღება გავამახვილო რამდენიმე მნიშვნელოვან საკითხზე:

კვლევაში მონაწილეობის ნებაყოფლობითობა

მონაწილეობა ამ კვლევაში ნებაყოფლობითია. თქვენ არ ხართ ვალდებული, მიიღოთ მონაწილეობა ამ კვლევაში და შეგიძლიათ უარი თქვათ ნებისმიერ მომენტში. თუ გადაწყვეტთ მონაწილეობას, თქვენ შეგიძლიათ არ უპასუხოთ ნებისმიერ აქ დასმულ კითხვას და შეწყვიტოთ ინტერვიუ ნებისმიერ დროს.

ანონიმურობა და კონფიდენციალობა

თქვენი ანონიმურობა და თქვენს მიერ გაზიარებული ინფორმაციის კონფიდენციალობა დაცული იქნება. თქვენი ინფორმაციის კონფიდენციალობის საკითხს იცავს ქვეყანაში მოქმედი კანონმდებლობა.

კვლევაში მონაწილეობის რისკი

ყველა სხვა კვლევის მსგავსად, არსებობს კვლევაში მონაწილეობის რისკი, რომელიც მდგომარეობს იმაში, რომ გასაუბრება შეიძლება დაკავშირებული იყოს თქვენს დამოკიდებულებებთან, გრძნობებთან და მოგონებებთან. ამან შეიძლება თქვენში გამოიწვიოს უარყოფითი ემოციები. თქვენ შეგიძლიათ, არ უპასუხოთ ნებისმიერ კითხვას, თუ რაიმე მიზეზით ის უხერხულ შეგრძნებებს გამოიწვევს.

თუ თქვენ გაინტერესებთ კვლევის დეტალები, მე მზად ვარ, ვუპასუხო თქვენს შეკითხვებს.

მინდა გთხოვოთ, თუ თანახმა ხართ, მონაწილეობა მიიღოთ აღნიშნულ კვლევაში, მომცეთ საშუალება ერთად შევავსოთ კითხვარი.

თანახმა ხართ, რომ უპასუხოთ ჩემს მიერ დასმულ კითხვებს?

დანართი N2

კვლევის კითხვარი

A. სოციალურ-დემოგრაფიული მონაცემები

A1. ასაკი: _____

A2. განათლება

- a) არავითარი (1)
- b) დაწყებითი (1–4 კლასი) (2)
- c) საშუალო (სკოლა, ტექნიკუმი, პროფ. სასწავლებელი) (3)
- d) არასრული უმაღლესი განათლება (4)
- e) უმაღლესი განათლება (5)
- f) პასუხი არ არის (99)

A3. ხართ თუ არა საქართველოს მოქალაქე?

- a) დიახ (1)
- b) არა (2)
- c) პასუხი არ არის (99)

A4. რამ განაპირობა ამ საქმიანობაში (კომერციულ სესქსში) თქვენი ჩართვა?

(შესაძლოა პასუხის რამოდენიმე ვარიანტი)

- a) ეკონომიკურმა სიდუხჭირემ (1)
- b) უმუშევრობამ (2)
- c) იძულება (3)

d) ინტერესმა ამ პროფესიის მიმართ (4)

e) დანაზოგის დასაგროვებლად (5)

f) სხვა. (გთხოვთ დააკონკრეტოთ) (66)

g) პასუხი არ არის (99)

A5. რამდენხანია ჩართული ხართ ამ საქმიანობაში (კომერციულ სექსში)?

(გთხოვთ ჩაწეროთ)

a) _____ წელი

A6. გიცდიათ თუ არა ამ პერიოდში სხვა სამუშაოს პოვნა?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პასუხი არ არის (99)

A7. გაქვთ თუ არა სხვა სამუშაო გამოცდილება?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პასუხი არ არის (99)

A8. წინა სამსახურიდან წამოსვლის მიზეზი: (უპასუხეთ A6–ში დადებითი პასუხის შემთხვევაში) (შესაძლოა პასუხის რამოდენიმე ვარიანტი)

a) კონტრაქტის ამოწურვა (1)

b) დაბალი ხელფასი (2)

c) ადმინისტრაციასთან უთანხმოება (3)

d) სამსახური დაიხურა (4)

e) შტატის შემცირება (5)

f) სხვა. (გთხოვთ დააკონკრეტოთ) (66)_____

g) პასუხი არ არის (99)

A9. დეზულობთ თუ არა მატერიალურ დახმარებას ახლობლების მხრიდან?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პსუხი არ არის (99)

A10. უწევთ თუ არა ვინმეს მატერიალურ დახმარებას? (შესაძლოა პასუხის რამოდენიმე ვარიანტი)

a) მშობლებს (1)

b) და/მმას (2)

c) შვილს/ებს (3)

d) ნათესავს (4)

e) არავის (5)

f) სხვა. (სთხოვთ დააკონკრეტოთ) (66)_____

A11. ქვეყნის შიგნით იძულებით გადაადგილებული, დევნილი პირი ხომ არ ხართ?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პასუხი არ არის (99)

A12. ღებულობთ თუ არა სოციალურ დახმარებას სახელმწიფოსგან, როგორც სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი პირი ან შეძრუდული შესაძლებლობების მქონე პირი?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პასუხი არ არის (99)

A13. რამდენი ხანია რაც თბილისში ცხოვრობთ? (გთხოვთ ჩაწეროთ)

a) _____ წელი

B. ქორწინება, ოჯახი

B1. როგორია თქვენი ოჯახური მდგომარეობა?

a) დაქორწინებული (1)

b) განქორწინებული (2)

c) ქვრივი (3)

d) არასდროს ვყოფილვარ დაქორწინებული (4)

e) სხვა (გთხოვთ დააზუსტოთ) (66) _____

f) პასუხი არ არის (99)

B2. გყვთ თუ არა შვილი/ები?

- a) დიახ (1)
- b) არა (2)
- c) პასუხი არ არის (99)

B3. რამდენი შვილი გყავთ? (უპასუხეთ B2 კითხვაზე დადებითი პასუხის შემთხვევაში)

- a) _____

C. ძალადობა

C1. ყოფილხართ თუ არა სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი ამ პროფესიაში ჩართვამდე?

- a) დიახ (1)
- b) არა (2)
- c) პასუხი არ არის (99)

C2. ამ პროფესიაში ჩართვის შემდგომ ყოფილხართ თუ არა სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი?

- a) დიახ (1)
- b) არა (2)
- c) პასუხი არ არის (99)

C3. თქვენს მიმართ ძალადობა განახორციელა: (უპასუხეთ C2 კითხვაში დადებითი პასუხის შემთხვევაში) (შესაძლოა პასუხების რამოდენიმე ვარიანტი)

- a) კოლეგა (1)
- b) ძალღვალი სტრუქტურის თანამშრომელი (2)

c) კლიენტი (3)

d) უბრალო გამვლელი (4)

e) მუდმივი პარტნიორი (5)

f) სხვა. (გთხოვთ დააკონკრეტოთ) (66)_____

g) პასუხი არ არის (99)

C4. ყოფილხართ თუ არა ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი ამ პროფესიაში ჩართვამდე?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პასუხი არ არის (99)

C5. ყოფილხართ თუ არა ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი ამ პროფესიაში ჩართვის შემდგომ?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პასუხი არ არის (99)

C6. ფიზიკური ძალადობა თქვენს მიმართ განახორციელა: (შესაძლოა პასუხის რამოდენიმე ვარიანტი)

a) კოლეგა (1)

b) ძალოვანი სტრუქტურის თანამშრომელი (2)

c) კლიენტი (3)

d) მეუღლე (4)

e) მუდმივი პარტნიორი (5)

f) ოჯახის წევრი (6)

g) უბრალო გამვლელი (7)

h) სხვა. (გთხოვთ დააკონკრეტოთ) (66) _____

i) პასუხი არ არის (99)

D. საზღვარგარეთ მუშაობის გამოცდილება

D1. როდესმე წასულხართ საზღვარგარეთ სექს სამუშაოს შესასრულებლად?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პასუხი არ არის (99)

D2. გაიძულათ თუ არა ვინმემ ჩართულიყავით სექს ბიზნესში საზღვარგარეთ ყოფნის დროს?

a) დიახ (1)

b) არა (2)

c) პასუხი არ არის (99)

დანართი N3

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Student: Nino Mtchedlishvili

Prostitution beyond the constitution, street sex worker women's problems
and needs

Social work

Master's thesis is done to obtain a master's degree in social work

Head of the Master's Thesis: Zurab Tatanashvili

Scientific Quality: MD, MSW, PhDc

Academic position: Invited professor

Tbilisi

2017